

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Évi 6 Ft 24 korona.
Évi 12 Ft 48 korona.

VIDÉKEN:

Évi 6 Ft 25 korona.
Évi 12 Ft 50 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hatásos petty sor egyszer 20 fillér.
minden következőnél 15 fillér.

Nyitótér sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 102.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 101.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, május 16.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Visszafelé?
- Gyűlölködés.
- Az új pártalakulás.
- Az utcák öntözése.
- A Népszínház titkai.
- Tanítók Ugyel.
- Elégtétel a megsértett olasz lányoknak.
- A jómadarak.
- A dánosi bűnpör.
- Tarkaságok.
- A titokzatos szélhámos.
- Aradi kabaré.
- Félbemaradt színházi előadás.
- Rip van Vilmos.
- Tárca: Beszélgetés Lakatos Rózával.

Visszafelé?

Arad, május 15.

Tegnap, a nyolc órás ülés első napján, a külsőségek érdekessége agyonnyomott valamit a tartalom érdekességéből. Mert az első hosszú ülésen mindenki csak az órára, a házelnökre, vagy pedig a vilányos csillárookra nézett és senkisémet figyelt a szónokló képviselőkre. Pedig, hogy ez az utóbbi figyelem nagyon is érdemes lett volna, bizonyítja Wekerle Sándornak egy kevesektől hallott, de feljegyzett és megörökített mondása. Mikor ugyanis Nagy Emil, a konzervatív-hajlamú függetlenségi képviselő csendes vezére befejezte hosszú lére eresztett mondkáját, odament hozzá az örökké mosolygó miniszterelnök és gratulált neki eképen:

— Nagyon szépen beszéltél, Emil! Egy kicsit reakciós voltál ugyan, de így legalább eltaláltad a jövő irányát...
Tehát — és ezt jó lesz megjegyezni

— Nagy Emil ur meg Baross János ur — aki tegnap Nagy Emil után és vele egyformán beszélt — megpendítették a jövő zenéjét. Wekerle mosolygós gratulációja szomorúan komoly dolgot jelentett. Mert ha még az ő szavahihetőségében vagy jóstehetségében kételkedni is merénénk, megmutatják nekünk az igazságot azok a hírek, melyek most legujabban az egységes pártalakulásról, a „fuzióról” elterjedtek. Kiderült most, hogy milyen anyaméhből született ez a fuzió gondolat. A reakció, vagy ha enyhébben tetszik: a konzervativizmus méhéből. A Nagy Emilek, a Baross Jánosok jól táplált, de resről álmadozó agyvelejéből. Ok, a konzervatívek, a magyar junkerek akarnak már régóta egy agrárblokkot, egy konzervatív táborot összehozni egyrészt a mai függetlenségiékből, másrészt a mai néppártból és az alkotmánypárt maradi bembereiből. Ez a sötét pártalakítási kedv kikitört belőlük már néhányszor, de mindannyiszor — hála a koalíció liberálisabb tagjainak s így főként Justh Gyulának — fiaskot vallott. Agáltak is ezért Justh ellen, de végre is gondoltak egyet, s ami nem sikerült nekik nyíltan, megpróbálják most titokban és áruhába bujtatva. Belebujnak szépen az egységes magyar nemzeti pártnak sokat mutató gunyájába, hátha így jobban tetszenek majd mindazoknak, akiknek tetszeni akarnak s akiknek tisztánlátását, éberségét ilyen módon szeretnék becsapni.

„Milyen szép dolog lesz az, ha az egész magyar nemzet pártkülönbség nélkül egy táborban lesz”. Így mondják — sőt mondatják Kossuthék is, akik talán jó-

hiszemüleg felültek nekik — igen, így mondják, de az egy tábor alatt a saját táborukat értik. Nem kell negyvennyolc, nem kell hatvanhét, de csak azért nem, hogy annál kényelmesebben, annál felszélytelenebbül lehessen olyan gazdasági politikát csinálni, amely nemcsak hogy nem hatvanhetes, de még nem is negyvenes, nem is harmincas, hanem feudális és középkori, konzervatív, sőt reakciós. Nem kell közjogi politika — mondják. Nagyon szép, nagyon helyes és nagyon kívánatos jelszó. Mi vagyunk azok, akik legjobban megundorodtunk a közjogi hec-ektől, a számok harcától.

De inkább folytatjuk ezt a közjogi harcot, mintsem feiválsuk egy olyan közgazdasági politikával, amelyhez Nagy Emilek adják a zászlót és a néppárt a dobot.

Ha arról van szó, hogy otthagyjuk végre a közjogi politikát, akkor tudunk mi egy nagyon szép, nagyon kecses, sokat ígérő és még többet eredményező cseréről. Igenis, hagyjuk a számokat, de ne vegyük a kezünkbe a földesuri jogart, a csendőrszuronyt s a konzervatív politika egyéb rekvizitumait, hanem kezdjünk hozzá a modern, liberális, gazdasági politikához. Kezdődjék az új éra a választóreformmal és folytatódjék az ipartörvény liberális reformjával, egy igazán progresszív adótörvényel, önálló vámterülettel és mindazzal, aminek Nagy Emilek éppen az ellenkezőjét akarják. Akkor azután lehet egy táborban az egész magyarság, de annak a tábornak a zászlóvivői nem Nagy Emilek, nem a konzervatívek, hanem azok legyenek, akik megérették, megértették és

Beszélgetés Lakatos Rózával.

— Fővárosi levél. —

A dánosi bűnpör legérdekesebb alakja kétségkívül Lakatos Róza. Ez a tizenégy esztendősen kisleány, aki a cigányok ellen emelt vádaknak koronatanuja, a hossza nyúl tárgyalás tartama alatt való magatartásával mindenek barmutátát vívta ki. Lakatos Rózából nem sikerült Scharf Móricot csinálni. Az ellenszenves szerepet, amelyre vállalkozott, ő szimpátiussá tette bámulatosan intelligens viselkedésével és azaz a nagyszorú következetességgel, amellyel egy pillanatra sem jött zavarba és amelyt egy pillanatra sem hozott ki bűvös figelmájából a haramiák ezer apró furiangja. Lakatos Róza a tárgyalóteremnek a közönség számára fentartott helyén ül egy padon minden nap. Mellette egy börlőnőr, körüöttte az érdeklődők százai. A tegnapi tárgyaláson fővárosi tudósítónknak sikerült Lakatos Róza közvetlen szomszédságába férkőznie.

A börlőnőr a koronatanutól két lépésnyire állott és elmerülve hallgatta Andrednszky Jenő dr. fejtegetéseit. Tudósítónk fölhasználva ezt a kedvező alkalmat, leült a padra Lakatos Róza mellé és tíz-tizenöt percig beszélgetett vele. A beszélgetés lefolyása ez volt:

— Szeret itt lenni?

Lakatos Róza gyöngén mosolygott és kissé bizonytalan hangon felelte:

- Hát szeretek, szeretek.
- Jó itt?
- Bizony, nem olyan nagyon jó. Sok itt a szegény...
- Honnan tudja ezt maga?
- Hát látom innen is, hogy sok szegény van ebben a nagy városban.
- Sajnálja a szegényeket?
- Mán hogyne sajnálnám.
- Ért a cigányokat nem sajnálja?
- Azokat nem sajnálom. Szegények, szegények, de ezek a cigányok gyilkoltak, meg raboltak.
- Haragszik maga ezekre a cigányokra?
- Haragszok, mert embert öltek.
- Azelőtt nem haragudott rájuk?
- Sose szerettem őket.
- Tán rosszul bánik magával, ütötték, verték, ugy-e?
- Nem bántottak engem sose. Kveset is vótam én velük.

Róza ekkor már egészen belemelegedett a beszélgetésbe, bizalmasan mosolygott és olyan hangosan felelt a hozzáintézet kérdésekre, hogy tudósítónk megkérte:

- Halkabban beszéljen, mert az ör figyel messé talál lenni.
- Igaz is, nekem nem szabad beszél-nem senkivel.

— Maga talán nem is cigány?

Róza szeméi főiragyoztak erre. Láthatólag nagyon örült ennek a feltevésnek, de hangjában benn rezgett a kétkedés, a mikor mondotta:

- Én nem tudom. Meglehet...
 - Szereti a magyarokat?
 - Szeretem, jó emberek azok.
 - Tudja, hogy maga már nemsokára kiszabadul?
 - Bizony, még magam se tudom mikor.
 - Hát azt tudja, hogy a cigányok közül felakasztanak vagy hármat?
 - Az meglehet, de én nem tudom, de semmi közöm sincsen is hozzájuk. Bánom is én, akármilyen lesz velük.
 - Hát egy cseppet sem sajnálja őket?
 - Nem én! Nincsen nákom rokonom köztük egy se.
 - Nem megy többet a cigányok közé?
 - Nem én, sose. Örülök, hogy egyszer elkerültem közülük. Itt maradok a magyarok közt és én is magyar leszek.
 - Mit csinál, ha kiszabadul?
 - Azt még magam sem tudom.
 - Magyar emberhez fog feleségül menni?
- Lakatos Róza itt elpirult kissé és szegénylősen, de ha'ározott hangon felelte:
- Magyar emberhez hát — nem is cigányhoz. Nem lennék cigány felesége...

visszhangozzák egy munkára képes, de munkára kedvet és alkalmat nem találó nemzetnek minden vágyódását, minden szépért és nagyért való lelkesülését. A sötétségből, a bagoly-huhogásból, mosolygós reakcióból már elég volt. (?)

Gyűlölködés.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Budapest, május 15.

Meglátszik a folyosókon a tegnapi nyolc óras ülés hatása. Azok a kevesen, akik tegnap esti nyolc órákor még az ország sorsát intézték, ma reggelre fölöltöttek a „Martinkinszenvedés” című képben látható arcvonásokat és keservesen panaszkodtak:

— Rettenetes volt csig egy helyben ülni, de a nemzet érdeke megkívánta.

Az ilyen elbizakodott önmartirokat megmosolyogják a hü függetlenségek, akik nem mentek el a délutáni ülésre és a miniszteri szoba felé tódulnak. Kossuth Ferencet szeretnék egy kis beszélgetésre megnyerni, de a kereskedelemügyi miniszter állig begombolkozott és semmit sem beszélt utjának eredményéről.

A balpárt vezetői és a fuzióval elégedetlenkedő képviselők közül sokan Endrey Gyulát, a függetlenségi párt régi tagját veszik körül. A hírek szerint Endrey a feje a fuzió következtére kiváló függetlenségeknek. Faggya Nagy György, hogy hányan lesznek?

— Előbb legyen meg a fuzió, aztán lesz csak a szecessió, válaszolt diplomatikusan Endrey.

Arra nézve sem akart nyilatkozni, hogy a kiválás esetén csatlakozzék-e híveivel a balpárthoz vagy sem.

Tegnap rohamosan tárgyalták le a költségvetési vita általános részét, így remélhető, hogy néhány napon belül sor kerülhet a beruházási javaslatokra.

Az ülés féltizenegy órákor kezdődött. A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után a költségvetés részletes vitájára került a sor.

Délelőtt.

Az ülésen Juszt Gyula elnökölt, aki pont tíz órákor megnyitotta a tanácskozást. Mivel

most nincs semmiféle előki előterjesztés, azonnal kezdtek a költségvetés tárgyalását.

(A románok ellen)

A belügyi tárcánál az első szónok Fenyvesi Soma, aki a nemzetiségi kérdéstről beszélt. Lukács László és Maniu Gyula a képviselőházban olyan csevegést hangoztattak, melyek ellenkeznek a magyar állameszmével. Vajon mit hirdetnek ezek odabaza a kerületeikben? A román agitátorok Erdélyt a román király koronája drága kővének mondják. Ez a nyílt szakadás hirdetése. A román agitátorok azzal kérkednek, hogy a róma ak utódjai, pedig saját tudósai szerint is a szlávoktól származnak. 1848 ban a oláhok az állam polgáraival egyforma jogokat kaptak, de ezek nem kellettek nekik s az ország ellenségeivel szövöttek.

Lukács László: Az ilyen beszéd öli meg a testvériséget!

Dobrovics Milán: Az önök szemtelen viselkedése öli meg!

Elnök: Dobrovicsot rendreutasítja.

Fenyvesi Soma: Szó! a 48 iki kegyetlenkedésekről, melyeket osztrák szoldra követtek el. Az agitátoroknak minden kínált jog kevés, még azt a nagylelkű ajánlatot is visszautasították. melyet Deák Ferenc tett nekik 1867-ben.

Pop Cs. István: Persze, mi hazaárulók vagyunk!

Fenyvesi Soma: Nem ön mondott emlékbeszédet Axentye sírjánál?

Felkiáltások: Csak hazaárulók! (Nagy zaj. Elnök csenget.)

Fenyvesi Soma: A nemzetiségeknek 4000 iskolájuk van, melyekben alig tanítják a magyar nyelvet, pénzintézetek pedig a legkomplikáltabb módon hálózzák be a népet.

Pop Cs. István: Mi szegények vagyunk, mindenünket a kulturára áldozzuk!

Gaal Gaston: A nép szegény, de ti jól éltek!

Fenyvesi Soma: Az agitátorok legjövendőbb foglalkozása a mártíromság. Azt bizonyítja, hogy van román irredentizmus.

Lukács László folyton közbeszól.

Az elnök rendreutasítja.

Fenyvesi Soma: A nemzetiségi képviselők csak izgatták az oláh népet, de jólétét sem törődnek. A közigazgatás terén sokat kell és lehet tenni a nemzetiségi igazságok ellen. A román parasztlázadásról szól még, mely az irredentizmus egyik tünete. (Zaj.)

Lukács László: Azt az Allianc Israelite ügynőket szították. (Nagy zaj.)

Fenyvesi Soma: Erre az izetlenségre nem reflektálok.

Kmetty Károly: Nagyon helyes!

Fenyvesi Soma: A költségvetést elfogadják. (Élénk helyeslés)

(Lukács válasza)

Lukács László: Nem harci mód az, melylyel Fenyvesi Soma és társai támadnak ránk. Ha lefordítjuk beszédeiket . . .

Egy hang a nemzetiségiéknél: De elferdítve fordítjátok le!

Lukács László: . . . és megmutatjuk Björnsonnak, Tolstojnak, vagy a Timesnek, ezek csak megerőződnek a magyar állapotok felelő plátt rossz véleményükben. Pedig Magyarország közgazdasági helyzete megkívánja a békés egyetértést.

Elnök: A belügyi tárcá keretében tessek közgazdasági kérdéstről beszélni. (Derűtség.)

Lukács László: A tisztességtelen konkurrencia . . .

Elnök: Ha tovább így eltér a tárgytól, megvonom a szót. (Derűtség.)

Lukács László: Hisz ez idetartozik!

Elnök: Ne tessék feleselni velem!

Lukács László: Beszél a románok nemzeti öntudatának felébredéséről és a 48 as események tanulságairól, miket legjobban Irányi politikai magatartása fejezett ki. Az állampolitikának felelő kell emelkedni a szűk látókörű nemzetiségi politikai torzalkodásokon. Engedélyt kér, hogy az iskolákról beszéljen.

Elnök: Az iskolákról nem enged beszélni a belügyi tárcánál.

Lukács László: Akkor beszél a vértanúkról, akik talán a belügyi tárcános tartoznak. Neki is megvan a maga román nemzeti eszménye, melyet azonban összhangzába tud hozni a hazaszeretettel.

Felkiáltások: Szép hazaszeretet!

Lukács László: Alaptalannak mondja a románoknak a szászokkal való összehasonlítását, mert a szász népnek más a jellege és gondolkodásmódja, a románé legjobban a magyaréval egyezik. Attér majd a memorandum-pörre, mert végre le kell számolni ezzel a minduntalan felmerülő váddal. Közönséges, utcai beszéd az, melylyel megvádolták őket, hogy az osztrák császárhoz fordultak a magyar király ellen.

Elnök: Rendreutasítja e sértő kifejezéseikért.

(A nemzetiségi kérdés.)

Gaal Gaston a nemzetiségi kérdéstről beszélt. Azt tapasztalja a végighallgatott beszédek során, hogy a nemzeti szónokok a magyar közigazgatási rendszer egyes foglalkozásaiból kovácsolnak sérelmeket és panaszokat a magyar nemzet ellen, holott a közigazgatás hibáit a magyar nép ugyanugy érz. A községi gazdálkodás foglalkozásairól beszél azután érkei a minisztert, hogy segítsen az állapotokon. A költségvetést egyébként elfogadják.

(Az általános választói jog)

Mezőfi Vilmos a gyűlekezési és egyesülési jogról beszélt. A közigazgatási hatóságok léptenyomon megsértik a törvényeket és korlátozzák a polgárok jogait. Eseteket sorol fel ennek igazolására. Felhossa a békési kisgazda kongresszus példáját. A népgyűléseket azon községekben, ahol csendőrség nincsen, a főszoigábiró meg sem engedi, azt mondja, nincs, aki fentartsa a rendet. De ha egy csirkét ellopnak mindjárt van annyi csendőr, amennyi csak kell.

Két órákor az elnök félbeszakítja a tanácskozást, amelyet délután négy órákor folytattak.

A délutáni és esti ülés.

Négy órákor az elnök az ülést megnyitja.

Mezőfi Vilmos folytatja beszédét. Behatóan foglalkozik az egyesülési és gyűlekezési jog tárgyában kiadott miniszteri rendeletekkel és sürgeti a kérdésnek törvényhozás utján való megoldását.

Lukács László félreértett szavait igazítja helyre.

Kmetty Károly hosszabb beszédben foglalkozik a fuzió kérdésével. A függetlenségi párt csak olyan pártokkal fusionálhat, amelyek a függetlenségi párt programját magukévé tesszik. Azok a gyanusítások, amelyek ez ügyben a sajtóban megjelennek, teljesen alaptalanok.

Majd egy kis gondolkozás után rezignáltan tette hozzá:

— Soká lesz a még . . .

Lakatos Rózát a szembesítések során a cigányok tudvalevően női becsületében is durván sértették és olyanokat kiabáltak a vézna kis cigányleány felé, hogy már két cigányfiatalt is volt szerelmi viszonya. Tudósítónk ezt a kényes kérdést is tisztázni óhajotta a kis Rózával és megkérdezte hogy igaz-e a cigányoknak ez az inzultáló állítása.

Lakatos Róza fülig elpirult a meglehetősen indiszkrét kérdésre. Szemérmesen lesütötte a szemét és gyönyörű volt, a mint női méltósága emigly lázadozott:

— Nem igaz, ne tessék elhinni. Hazudnak azok, csak azért mondják, mert én megmondtam az igazat rájuk. Mindent rám fognak, de nem igaz, hazudnak. Ne tessék hinni, csak most vagyok tizenégy éves. Hazudnak a cigányok.

Olyan energiával, annyi fölháborodással tiltakozott a megbélyegző gyanusítás ellen, hogy tudósítónk sietett megnyugtanni és megvizsgáltatni:

— Nem is hiszem én, tudom, hogy azok mindent össze-vissza hazudnak.

Lakatos Róza hálásan emelte fel villogó fekete szemét, melyből sugárzott az értelem. Ettől fogva már nem is kellett kérdezni. Megnyitott teljesen és gyermekes örömmel beszélt arról, hogy milyen jó lesz, ha kiszabadul és magyar emberek között fog élni. Becsületes

ember lesz és dolgozni fog. Hogy mit, azt még maga se tudja.

— Tudok már sok mindent, majd még tanulok és dolgoz, leány lesz belőlem — mondotta csillogó szemekkel.

Lakatos Róza a beszélgetés során egy gyermekded kedélyű, ártatlan kisleánynak mutatkozott, akit a megpróbáltatások koráértett és kissé komorrá tettek. Mihelyt azonban jóindulatot lát, nyomban fölmelegszik és gondtalanul tud örülni és lelkesedve beszélni az ő örömről. Mert ez a tizenégyesztendő leánygyermek vajmi kevés szeretetet látott még életében. És mennyi élménye van már ennek a cigánygyerekeknek!

A beszélgetésre azonban időközben figyelmessé lettek a közelben állók és odasereglettek Lakatos Róza köré. Est észrevette a börtönőr és — véget vetett a diskurzusnak. Szigorúan szólt rá tudósítónkra:

— Ne tessék kérdéseket intézni Rózának. Hatástalanul hangzott el tudósítónk ellenvetése:

— Csak közömbös dolgokról beszélgetünk. A börtönőr közvetlenül Róza mellé állt és ridegen szólt:

— Semmit sem szabad beszélni.

Es ellen már nem volt apelláta és elvégre a börtönőrnek igaza volt. Tudósítónk — megadva magát sorsának — elindult a tárgyalóterem másik oldalára. Azt még látta, hogy Lakatos Róza hálásan néz utána . . .

és már a közel jövő megfogja mutatni a vádak igaztalanságát. Foglalkozik a közigazgatási kérdésekkel és azt ajánlja, hogy az általános választói jogot a megyei és a városi törvényhatóságok terén is valósítsák meg. Szóvá teszi a flumel eseményeket, amelyek igazolják az ő régi álláspontját, hogy Flumében a rendőrséget államosítani kell. Polemizál Lukácsival a nemzetiségi kérdéstről és kijelenti, hogy a nemzetiségeknek előbb a törvényeket kell tiszteletben tartani és csak aztán követelhetik, hogy kívánásaikkal szemben a magyar állam méltányos legyen. A nemzetiségi törvény egy része már végre van hajtva, a másik részt is nemsokára keresztül viszik. A költségvetést elfogadja.

Ezután Zanella Richárd, Fiume képviselője szólal fel. A magyarok és az olaszok között, ugymond, a békés egyetértés az utóbbi időben teljes volt. Az a két hiriapító nem érdemelte azt, hogy a magyarok állást foglaljanak mellettük, mert éppen ők azok, akik a békés viszonyt megszarják.

A beszédet a képviselőház helyesléssel fogadta.

Az ülés nyolc órakor ért véget.

Az új pártalakulás.

Politikusok véleményei.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 15.

Az új pártalakulás körül kerekedett izgalom egyelőre lecsendesedett, minthogy Kossuth tegnapi audienciáján, mely mindössze két percig tartott, szó sem esett a politikáról. Ez is mutatja, hogy a fuzió dolga még csak kezdetleges stádiumban van és hogy még a kormány se foglalkozott a tervvel komolyabban. Megvárja, míg az eszme kiforrja magát.

Ujabb nyilatkozatok.

Tegnap is több politikus nyilatkozott az új pártalakulásról.

Semsey László, akiről azt híreztelték, hogy nem barátja a fuziónak, azt mondta, hogy szükségesnek tartja a pártok egységes csoportosulását. Hogy az egyesülés milyen uton menjen végbe, az a pártok dolga.

Földes Béla szerint az állam érdekel kívánatossá teszi a fuziót. Kulturális és gazdasági munkára nagyon jó lesz az új pártalakulás, melyet a nemzet és a korona szívesen látna és a mely a magyar állam presztízsét a nemzetközi politikában is emelné.

Buzáth Ferenc úgy nyilatkozott, hogy ha 48-as alapon keletkezik az új párt, úgy a néppárt is átalakul 48-as néppárttá. Az információja szerint a kormánykörök az új pártcsoportosítás dolgával majd csak közvetlenül az új választási kampány előtt fognak foglalkozni.

Zichy Miklós gróf úgy vélekedik, hogy a mai alakulás természetellenes és hosszabb időre fenn nem tartható. A mai állapot az ország nyugalma nézve nem kedvező és még törésre is vezethet a koronával, miért is az új pártalakulás eszméjét szívesen fogadja.

Beck Lajos szerint, ha a koronával a katonai kérdésekben megegyezünk, úgy a belügyi reformokra nézve könnyű lesz a többi pártokkal való megegyezés.

Gieswein Sándor azt mondta, hogy politikai életünknek most a választói reform a legfontosabb pontja és fuzióról csak akkor beszélhetünk, ha tisztában leszünk azszal, hogy

a választói reform megfelel-e a modern követelményeknek.

Zichy miniszter szereplése.

A *Zeit* írja:

Zichy Aladár grófot, a felség személye körüli magyar minisztert ő felsége szerdán külön kihallgatáson fogadta. A miniszter több ügyről tett előterjesztést a felségnek; köztük arról a tanácskozásról, amely a pártok közt folyik egy új kormányzó többség megalakításáról. A király, aki nagy érdeklődéssel kíséri az ez irányban folytatott tárgyalásokat, tudomásul vette a miniszter előterjesztését és precizizozta a maga álláspontját. Ugylátszik, hogy a koalíciós pártok fuziójának eszméje kedvezően hatott ő felségére. A miniszter, nyomban audienciája után jelentést akart tenni Budapestre miniszter kollegáinak, de Bécsben maradt mégis, hogy találkozassék Kossuth Ferencel. Zichy gróf tegnap egy óra hosszat tanácskozott Kossuth Ferencel és este Budapestre utazott, hogy értesítse a minisztereket a felséggel, majd Kossuthal folytatott beszélgetésről. Valószínű, hogy az új pártalakulás ügyét sürgősen minisztertanács elé terjesztik, de valószínű az is, hogy döntésre a sor még nem kerül. Előbb néhány függő kérdést kell megoldani, hogy aztán rátérhessenek az új párt megalakítására. Andrassy Gyula gróf óhajlásának megfelelően az új pártnak 48-as alkotmány-párt volna a neve.

Az idézett újságnak ezt az értesülést látszik megerősíteni Zichy gróf miniszternek ma közöltetett az a nyilatkozata, hogy a néppárt a készülő lakodalmat elrontani nem fogja.

Kossuth a fuzióról.

Kossuth Ferenc kereskedelmi minisztert bécsi utazása alkalmából meginterjuinta a bécsi *Zeit* szerkesztője.

— Remélem, — ugymond Kossuth — hogy sikerülni fog egy erős magyar kormányzó pártnak alakítása. Igaz, hogy némely oldalról már most is akadályokat igyekeznek gördíteni a terv megvalósítása elé. A korai nyilvánossághozatal ártott kissé az ügynek; mindenki azt gondolja, hogy a nyilvánosság kíváncsi az ő véleményére és a sok szakács még elsózta a levest. Mindazonáltal remélem, hogy sikerülni fog a fennálló és a még felmerülő akadályokat legyőzni és végre egy erős többséget alkotni, amelyben az uralkodó éppen úgy bizhat, mint a nemzet.

A beszélgetés ezután rátérte azokra a támadásokra, melyekben a függetlenségi pártot a koronával szemben tanusított engedékenységeért részesítik.

— Sajnos, igaz, — szölt Kossuth — hogy a függetlenségi párt elleni gyanúsítások nem akarnak elnémulni. Szorgalmas kezek szövik az intrikákat és én magam is ki vagyok téve gyanúsításoknak, pedig az én politikai elveimmel mindenkinek tisztában kell lenni, aki csak azokkal tisztában akar lenni. Politikai törekvéseimnek mindig az volt a célja és az ma is, Magyarországot szabaddá és virágzóvá tenni és ez a cél csak akkor érhető el, ha a korona és a nemzet együttes harmóniában működnek a haza javára. *Atyám emlékeit kegyelettel tisztetem*, de ez a kegyelet nem zárja ki a dinasztikus hűséget. Éppen a koalíció politikája és a — remélem ha-

marosan megvalósuló — új többségnek a politikája fogja bizonyítani, hogy az ellenem és a függetlenségi párt ellen irányuló gyanúsítások nem egyebek, csak éppen gyanúsítások.

Reakciós fuzió.

A fuzió alapján létesülő új párt politikai irányáról különféle kombinációk szalngonganak a levegőben. A legkomolyabb formában ma arról volt szó a képviselőház folyosóján, hogy a fuzionáló pártok az egyesülés után úgy gazdasági, mint szociális téren a konzervatív irányt akarják követni. Erre vall Nagy Emilnek a Ház tegnapi ülésén tartott beszéde, valamint Baross Jánosnak kijelentése is. A függetlenségi párton igen sok híve akad az eszmének.

Az alkotmánypártban Bernáth István csinál a konzervatív pártnak propagandát. A kormány tagjai sem idegenkednek egy konzervatív program követésétől és rokonszenvvel kísérik az akciót vezető politikusok működését, akik most a részletes program kidolgozásán fáradoznak. A konzervatív párt programjában hír szerint a függetlenségi párt két legfőbb program-pontja: az önálló vámterület és a nemzeti bank nem foglal helyet.

Az utcák öntözése.

Egy érdekes indítvány.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 15.

Az 1904-ben Drezdában rendezett városi kiállítás megtanította a törvényhatóságokat arra, hogy még azokon a helyeken is, ahol vízvezeték csövek vannak lefektetve, sokkal olcsóbb és radikálisabb az öntözés, amelyet az ugynevezett forgó dob-szisztémájú öntöző kocsikkal végeznek, mint a vízvezeték szifonokkal és gummicövekkel végzett utcaöntözés.

Aradváros tanácsa a hirtelen beállott hőség miatt már most kénytelen az utcaöntözés kérdésével foglalkozni, amelyre a költségvetésben csak rendkívül csekély összeg van fölveve. Napról-napra jönnek úgy a polgármesterhez, mint a gazdasági tanácshoz panaszkodó polgárok, akik felhívják egy-egy utca lakóinak nevében a hatóságot arra, hogy a város, a horribilis pótdadó dacára még a legelőmibb közegészségügyi követelménynek, az utcaöntözésnek sem tesz eleget.

A hatóság maga is belátja, hogy a víz drágasága és az öntözés mai módszere mellett csak a legszükségesebbre szorítkozhatik és az ilyen abnormális időjárás, mint az idel májusé, már is zavart okoz a költségvetésben. Azért a tanács, holnap tartandó ülésén alapos megvitatás tárgyává teszi, vajjon ne térjen-e át vala. milyen újabb és gazdaságilag jobban kihasználható öntözési módra, amelylyel aztán az egész város területén az összes közegészségügyi kívánalmaknak megfelelően köthetné meg a tüdőt gyilkoló kört.

A tanács előtt fekszik ugyanis Murády Álmos kögyámnak egy beadványa, amely igen helyesen az öntöző kocsi rendszer meghonosítása mellett kardoskodik és amint értesülünk, úgy a közegészségügyi hatóság, mint a tanács tetzésével is találkozik.

A hirtelen aktuálissá lett és a régi öntözési módszerik megszüntetésére irányuló javaslat rámutat arra, hogy a város közönsége az utcák és sétányok öntözésére tetemes összegeket áldoz

nyan és mégsem mondható el, hogy az öntözés kérdése, úgy, ahogy azt a mai formájában végrehajtják, tökéletesen, vagy legalább a kívánalmaknak megközelítően lenne megoldva.

Est azal okolja meg, hogy a víz, melyet a város e célra felhasznál, *nagyon drága* és azért takarékoskodni vagyunk kénytelenek vele. Már pedig radikális és ésszerű öntözéshez olcsó és sok vízre van szükség. Arad abban a szerencsés helyzetben van, hogy nem kell egyebet tennie, minthogy a teljesen ingyen rendelkezésre álló *Maros folyó vizét használja fel az öntözésére*. Murády javaslata szerint ezt úgy lehet megvalósítani, hogy az öntözőkocsik vizét, kevés pénzbe kerülő szivó nyomó szivattyú segítségével a Marosból szerezze be a város. Ennek elérésére tehát azt indítványozza, hogy szeressen be a tanács a szükségnek megfelelő számú, sok vizet szolgáltató szivattyúkat azért az évi négyezer koronáért, melyet eddig csupán a locsolásra felhasznált vizért fizettünk. Minthogy azonban a jelenleg rendelkezésre álló öntözőkocsik csekély számánál fogva sem lehetne a Maros ingyenes használata mellett sem a kérdést gyökeresen megoldani, azt is ajánlja, vegyen fel a város 20—30 ezer koronás kölcsönt s ezen összeget fordítsa befektetésre, illetve felszerelésre. Ezen kölcsön, évi 4000 koronával törlesztve, 8—10 év alatt vissza lenne fizetve s ezen idő után az öntözővíz semmibe sem kerülne.

A tanács Murády Álmos indítványát végleges határozathozatal céljából a legközelebbi közgyűlés elé fogja terjeszteni.

A Népszínház titkai.

Pikáns tárgyalás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 15.

Bárd Mór színikiadó nemrég azt az állítást kockáztatta meg *Bálint Deasról*, a Népszínház-Vigopera egyik igazgatójáról, hogy egy művésznővel illetlenül viselkedett és merészen udvarolt. E miatt Bálint Kovács Jenő dr. ügyvéd útján rágalmozási és becsületsértési pört indított Bárd ellen, aki régebben hajlandó volt bocsánatot kérni és megkövetni Bálintot. Miután a megsértett igazgató a bocsánatkéréssel nem elégedett meg, a dolog ma tárgyalásra került. Bárd jogi képviselője, Zboray Miklós dr. országgyűlési képviselő erre bizonyítani akarta a sértő állítás valóságát. Annak igazolására, hogy Bálint már más hölgyeknek is udvarolt hasonlóképpen, számos színésznőt és a színház több alkalmazottját jelentette be tanúként.

Először *Máder Rezső*, a Népszínház—Vigopera igazgatóját hallgatták ki, de ő kijelentette, hogy nem tud közvetlenül a dologról, csak Bárd Mór pletykáit hallotta, aki megnevezte a szóban levő művésznőt *Della Donna Eugénia* személyében. A következő tanu, *Fodor Elek* portás nem tud arról, hogy az igazgató ur a kisasszonyt az öltözőbe zárta volna, de azt tudja, hogy *Bálint Deas* a saját szobájába zárta be a kis szubrettet.

Kovács Károly színházi szolga úgy tudja, ha szerződni jön valaki, mindig bezárják az ajtót, akár nő, akár férfi a szerződő, mert a folyosón igen sokan járkálnak. A tárgyalást vezető járásbíró ezután azt mondotta, hogy legjobb lenne, ha a felek békéltetési ajánlatot tennének, mert az egész ügy, mint látszik, csak színházi pletyka. A bíró felhívására Bárd Mór bocsánatot kért, mire Bálint a panaszt visszavonta.

Tanítók ügyei.

Az Aradvidéki Tanító-egyesület közgyűléséről.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 15.

Holnap és holnapután 39-ik évi rendes közgyűlést tartja meg az Aradvidéki Tanító-egyesület. Ünnepe lesz ez is, mint a legtöbb az évek hosszú sorában. Mert ez az egyesület mindig ragaszkodott megalakulásakor választott jellegéhez: „*Korral haladva neveljünk és a hazá fényre derül.*” E jelge zászlója maradt az egyesületnek egész a mai napig. Igaz az, hogy ezen zászló alatt kezdetben harcolnia kellett és kemény tusákat vívnia minden nemű tanügyi faktorokkal, kiváltképpen a tanügyi kormány nyal. A jelge nógatott: haladni, haladni; a kormányzó közegek pedig „csak lassan” kívántak a tanítóságnak.

A boldog emlékü *Bötvös József* báró, az első kultuszminiszter örült az aradi tanítók törekvéseinek, de utódja, *Pauler* nem jó szemmel nézte. Trefort alatt pedig valóságos konfliktus állott be a miniszter és az egyesület közt, úgy hogy majdnem fölloszlatták.

Tudni kell, hogy az Aradvidéki Tanító-egyesület mindjárt az első országos tanítói gyűlésen vezérszerepre jutott. Kötő szónokai voltak. Eszmékben gazdag pedagógus tagjai és rettenthetetlen lelkű és jellemű férfiak, akik helyt állottak minden téren.

A tanítóság élére a fővárosban országos tekintélyű vezérférfiukat állított a kormány kezdtől fogva. De ezek is jónak látták az Aradvidéki Tanítóegyesület vezetői tanácsára támaszkodni és semmit sem kezdeményezni vagy végrehajtani az aradiak beleegyezése és hozzájárulása nélkül.

Igy aztán az aradi tanítóság 1870-től fogva az egész országnak vezetőjévé lett. Közgyűléseire messze vidékről jöttek a tanulni vágyó tanférfiak. Országos képviselők jöttek el buzditani, fölvilágosítani és lelkesíteni.

Tagjai sorában nemcsak tanítók voltak, hanem a város és vármegye társadalmának minden neves férfa is. És ezek mind részt vettek a közgyűléseken és lelkesíttek a tanítók körében, ahol azok a kérdések voltak mindig napirenden, amelyek „*a korral haladtak*.” Sok dicsőretet aratott az egyesület mintaszerű, egészen parlamentáris tárgyalásaival.

Trefort miniszter halála után új korszak kezdődött az egyesületben. A kormány maga kereste fel az egyesületnek a munkásságát, hogy általa példát adjon a tanítóságnak, miként kell „*a hasát fényre deríteni*” és „*a korral haladva nevelni.*” Az egyesület kérésére bármelyik szakközegét leküldte szakelőadást tartani. Utoljára az egyesület jelenlegi elnöke *Kovács Vince* annyira szorosban kapcsolatba hozta az egyesület működését a tanügyi kormány új irányu programjával, hogy maga a miniszter, *Apponyi Albert* gróf is részt vett az aradi tanítók közgyűlésén. Részt vett pedig oly alakban, hogy itt hangoztatta elsőben és határozottan, mily uton-módon akar a tanítóság kívánalmainak eleget tenni.

Ez volt az egyesület legfényesebb közgyűlése. Fényes lesz a mostani is, mert újra kiderül, hogy a magas kormány az aradiak útján és révén óhajtott mutatni a hazai tanítóságnak.

A világ minden kulturnemzete ugyanis foglalkosik most a rajztanítás reformjával. *Apponyi* miniszter, a kultura igazi apostola siet a hazai tanítókat ezen törekvések láncolatába bekapcsolni. Az egyl. elnök megkeresésé-

sére leküldi *Györgyi Kálmánt*, az orsz. iparművészeti társulat igazgatóját, aki az új *rajztanítás módjait* fogja bemutatni és egy külön tanulságos és fölötté érdekes rajzkiállításban az eddigi világszerte megejtett kísérleteket is szem elé állítani. Ez lesz az országban az első szakitanítás tanítói körökben, amely a legújabb irányzatot mutatja be.

Minden szülő, aki szereti, ha apró gyermekel játszva rajzolgatnak, menjen el ezen kiállítást megtekinteni, sőt az előadáson is részt venni, mert öröme fog benne telni.

Azonfölül *Jablonszky József*, az országos rovartanul. állomás igazgatója szintén előadást tart a gyümölcsstermelés okoszerű módjairól. Aradon olyan sok pomologus van, hogy hisszük, szép számmal fogják vasárnap ezen szakelőadást meghallgatni.

Elégtétel

a megsértett olasz lányoknak.

Fiuméből kiutasított magyar újságírók. — A belügyminiszter nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 15.

Fiume város lakosságát rendkívüli izgalomba hozták a *Tengerpart* című lap legutóbbi számaiban megjelent cikkek, amelyekben a szerzők a fiumei olasz nőkről felette tiszteletlenül irtak. Mi is többször megemlékeztünk már arról, hogy emiatt két magyar újságíróat agyon akartak ütni. A város képviselőtestülete a lap magyar munkatársait *kiutasításra* ítélte. A határozatot hir szerint *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter is jóváhagyta.

Az esetről Fiuméből a következőket jelentik:

Abból az alkalomból, hogy a *Tengerpart* című fiumei lap a fiumei nőkről kíméletlen hangon nyilatkozott, a rapprezentanca tegnapi este rendkívüli ülést tartott. Az ülésen a karzat zsulolásig megtelt és a városháza előtt nagy tömeg várakozott a határozatra. *Vio Ferenc* podesta megnyitván a rendkívüli ülést, bejelentette, hogy a *Tengerpart* szerkesztőjétől az ülés megnyitása előtt az utolsó pillanatban levelet kapott. A rapprezentanca kimondotta, hogy a levél felolvasását nem óhajtja. Az ülés egybehangú közl. elsőnek *Bacsics Icilio* szólalt föl és kifogást tett az ellen, hogy Fiumében egyes magyar újságírók, veszélyeztetve a magyar és az olasz lakosság között levő egyetértést, rendszeresen támadják a város intézményeit és olasz lakosságát. Legújabb tünete ennek a *Tengerpart*-ban a *fiumei lányok ellen írott gyaldzkodó cikk*. Határozati javaslatot nyújt be, mondja ki a rapprezentanca, hogy a cikkben foglaltak ellen a legenergikusabban tiltakozik és megütkezését fejezi ki azon, hogy a kormány egy félhivatalos sajtóorganumát milyen egyének képviselik Fiumében és hogy ezeknek útján az ország egyik legexponáltabb és jelentős városát az ország színe előtt befektetik. Végül javasolta, hogy a *Tengerpart* cikkiről utasítsák ki Fiuméből. Esután *Steinacker Artur* a rapprezentanca magyar tagjai nevében szintén elítélte a *Tengerpart* cikket s kijelentette, hogy a dolgot ugyan tulságosan fölfújták, de azért a maga és társai nevében is csatlakozik *Bacsics* javaslatához. *Ossoinack János* rövid felszólalása után a rapprezentanca egyhangúlag elfogadta *Bacsics* javaslatát. A határozatról fölíratban értesítik a kormányt s értesíteni fogják *Zanella Rikárdot*, a város képviselőjét is. A határozatot az utcán összegyűlt nagyszámú közönség megaláztatással

fogadja. Az olaszsgot a határozat kielégíti, s az általános fölfogás az, hogy a magyarsággal a béke egyetértés továbbra is zavartalanul fenn fog maradni. A Tengerpart cikkíróinak, Fodor Oskárnak és Murai Jenőnek kiutasítását a rendőrségre ruházták. Fodor és Murai fölbbestek.

Budapestről jelentik: Nako Sándor gróf fiumei kormányzó, aki ma reggel érkezett Budapestre, a képviselőházban hosszasan tárgyalt ez ügyben Wekerle miniszterelnökkel és Andrássy Gyula gróf belügyminiszterrel. A beszélgetés nyomán kiszivárgott, hogy a belügyminiszter a hírlapírók kiutasítását jóváhagyta, mert bizonyítottan vette, hogy az illetők méltatlanok a védelemre.

Zanella Richárd, Fiume országgyűlési képviselője a történetek miatt a Ház egyik legközelebbi ülésén felszólalni szándékozik. Zanella egy hírlapíró előtt az esetről így nyilatkozott:

— A reprezentancia tegnapi ülésén nem vettem részt, mert akkor már Budapestben voltam. Az esetet természetesen ismerem. A dolog nem új keletű és a reprezentancia állásfoglalása nem egy eset miatt történt. A két hírlapíró, akikről szó van, hónapok óta gyalázza Fiume olasz lakosságát, a város belbékéje ellen tör. Most pedig egy cikkben azt írja, hogy Fiume alsó és középosztályának kedvenc cédá életet élnek. Uzielmeiknek ez volt a betetőzése.

Fiumében nagy érdeklődéssel várják a kormány döntését, amely talán a holnapi nap folyamán fog megérkezni.

ARADI KABARET.

Nem tudom én!...

(Elszavalja Csömör László aradi iskolástitű — a vizsgán.)

Nem tudom én melyik lesz szebb,
Melyik dicsőbb, melyik nagyobb,
Talán az a müegyetem.
Min tán még én is járhatok.

És ahol a technikusok
Mijdan randevuát adnak,
Ahol lányok — elbukhatnak,
És fiukat — kicsaphatnak...?

Vagy tán az a másik színház,
Nemzetinek konkurrensa,
Amikor is egy színház sem
Volna soha... soha telve?

Vagy tán a nagy autobuszok,
Amik lassan soh'se járnak,
És így elég volna téve
Minden autobuszos vágynak...

Nem tudom én melyik lesz szebb!...
Talán Arad Kossuth szobra
Vagy tán épen az új vashíd,
Mely földszit hoz a városra?

Vagy a fényes kiállítás,
Talán a kulturtanácsos,
Kultur palota — s ujonnan
Kikövezett Arad város...??

— Nem tudom, hogy ezek közül
Melyik lesz dicsőbb, szebb és nagyobb,
És csak áldom Istenemet,
Hogy aradi fiu vagyok!

Szilánk.

A panamák körül.

A főváros közigazgatásának pizskái.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 15.

A főváros tudvalevőleg hatvan millió koronás kölcsönt akar fölvenni. Erre a kölcsönre nézve a polgármester két nagy bankcsoporttal már tárgyalásokat is folytat. A pénzügyi bizottságnak ma kellett volna kiküldeni a kölcsönügyi albizottságot, Vaszilievics alpolgármester elnök erre nézve javaslatot is tett a pénzügyi bizottság mai ülésén. A bizottság azonban hosszas és izgalmas vita után elfogadta Biró Henriknek azt a javaslatát, hogy ne küldjenek ki kölcsönügyi albizottságot.

Biró Henrik azt mondja, hogy ő teljesen megbízik a polgármesterben és azt hiszi, hogy a közérdek sokkal inkább meg lesz védve, ha a polgármester egyedül vezeti a tárgyalásokat.

Herczog Péter báró szintén azon a nézetben van, hogy az albizottság kiküldésére szükség nincsen.

Feleki Béla szükségesnek tartja az albizottság kiküldését. Ilyen nagy és fontos tárgyalásokat nem lehet tisztán a polgármesterre bízni, de a detail kérdéseket nem tárgyalhatja a nagy plénum sem.

Sándor Pál tökéletesen osztja Biró Henrik álláspontját.

Biró javaslatát megtoldja még azzal is, hogy a polgármester néhány bizottsági tag tanácsát bármikor kikérheti.

Heltai Ferenc előre kijelenti, hogy ebben az albizottságban semmi körülmények között részt nem kíván venni és feltehető szándéka volt, hogy dicára annak, hogy tizenhárom esztendő óta vesz részt a fővárosi kölcsönügyi albizottság kellemtelen és odíósus tárgyalásaiban, esuttal vissza fogja utasítani a megbízatást. Tessz pedig ezt azért, mert most, mikor aljas gyanusításokkal illetnek mindenkit, aki a közpályán szerepel, nem hajlandó ilyen természetű megbízásokat vállalni.

Biró Henrik közbeszói: *Nam ezt mondtam.*

Heltai Ferenc: *De igenis ezt mondta.* Minden eddigi felszólalásában benne lappangott a gyanu. Még csak azt kívánja megjegyezni, hogy a legutóbbi kölcsönöknél ő mindig azt hangoztatta, hogy albizottság kiküldésére szükség nincs és a kölcsön megkötésénél adjanak szabad kezet a polgármesternek. De éppen Biró Henrik elvárásai voltak azok, akik amellett agtálták, hogy a sablonos albizottságot küldjék ki. Ő azt mondja, hogy erre az albizottságra szükség van azért, mert ennek a tagjai felelősség és ellenőrzés mellett adnak tanácsot a polgármesternek és abban van a korrupció, ha a polgármesternek négyszem között és bizalmasan adnak tanácsot.

Riszavölgyi az albizottság kiküldése ellen van.

Székelly Ferenc azt mondja, hogy az eddigi felszólalásokból két szempont domborodik ki, az egyik a kölcsön felvételének a szempontja, a másik a panama szempontja. Azt mondja, hogy ezt a két dolgot nem lehet itt együtt tárgyalni. Ha folyton gyanusítanak, akkor nem lehet a közérdeket szolgálni. Igenis szükség van az albizottság kiküldésére.

Bródy Samu dr. hozzájárul Biró Henrik indítványához, mert azok után, amik ma a bizottságban elhangzottak, nem fog akadni őt olyan ember, aki elfogadná az albizottságba való kiküldetést.

Heltai Ferenc kijelenti, hogy ő van olyan független ember, mint Sándor Pál, de igazat

ad Bródy Samunak, hogy az ilyen aljas gyanusítások mellett nem akad ember, aki megbízást vállaljon.

Feleki Béla ilyen gyanusítások mellett visszavonja az indítványát, csak azt jegyz meg, hogy már tizenöt ember jelentkezett, akik benn akarnak lenni a bizottságban. Ez a kijelentés óriási konsternációt keltett.

— Kik azok? Nevezsék meg őket, tudni akarjuk, hogy kik akarnak benn lenni a bizottságban.

Az alpolgármester nagy zaj és isgalom között jelenti ki, hogy a pénzügyi bizottság egyhangulag elfogadja Biró Henrik amas indítványát, hogy ne küldjenek ki kölcsönügyi albizottságot.

Rip van Vilmos.

Mezőfi Vilmos a Házban kijelentette, hogy mindaddig, amíg a kormány be nem terjeszt a választói reformról szóló javaslatot, minden héten meg fogja ismételni interpellációját a választói jog ügyében.

Amennyiben a koalíció uralmos marad, Mezőfi interpellációjának történetét a következő történelmi visszaillesztések tüntetik föl:

1915. május 13. Szerda.

(A képviselőházban, a tizenhatodik ülés végén. Éjjel 2 órakor.)

Az elnök: Következnek az interpellációk.

A jegyző: (Jelenti.) Az interpellációs könyvbe egy új interpelláció van bejegyezve, a Mezőfi Vilmosé!

Az elnök: Felkérem a t. képviselő urat, hogy terjeszse elő interpellációját. (Hazamegy aludni.)

Mezőfi Vilmos: Legutóbb a múlt héten terjesztettem elő interpellációt az általános választói jogról szóló javaslat minél előbb való előterjesztése érdekében. Egem semmi sem tántorit el attól, hogy szorgalmazsam a választói jog ügyét.

(A Ház ezalatt lassan kiürül.)

Lesakay Gyula háznagy: (Mezőfihez lép) Képviselő ur! Itt vannak a kulcsok. Ha befejezte beszédét, tessék bezárni a termet és a kulcsokat a helyére akasztani... (Elmegy.)

Mezőfi Vilmos: (Atveszi a kulcsokat.) Végül kérdi a kormányt, hajlandó-e azonnal előterjeszteni a választói reformról szóló törvényjavaslatot?

Simkó József: Már kész van. (Tovább korrigálja a nékről mondott beszédét.)

Mezőfi Vilmos: Ha kész van, kérdem, miért tartják suba alatt? Követelem, hogy... a többi.

(Bezárja a parlamentet és a kulcsokat a helyére akasztja.)

1965. június 13. Szombat.

(A képviselőházban a hatvannegyedikes ülés végén. Dél előtt tíz órakor.)

Simkó József: (Korelnök.) Következnek az interpellációk.

(A nékről mondott beszédét tovább korrigálja.)

Jegyző: Mezőfi Vilmos!

Fölkiáltások: Víz az öregnek!

Mezőfi Vilmos: (Reszkető hangon) Legutóbb a múlt héten terjesztettem elő interpellációt az általános választói jogról szóló javaslat minél előbb való előterjesztése érdekében... Követelem a többi. (Szónokot 95-ik születésnapja alkalmából számosan üdvözik)

1970. május 13. Szerda.

(A képviselőházban a százhuszonnyolcadik ülés elején. Reggel 3 órakor.)

Elnök: Ifj. Supilo Ferenc.

Előterjesztések és bejelentések után következnek az interpellációk.

Mezőfi Vilmos: Tisztelt Ház!

Felkiáltások: Üljön le, Vilmos bácsi. Üljön le!

Mezőfi Vilmos: Köszönöm, kedves barátaim... Bizony én már százszázévtized vagyok. Nem igen bírnak a lábaim Millen idő, millen idő... (Élénk tetszés és taps) Szóval én a múlt heten terjesztetem elő interpellációt... és én ma is követeltem (Eljenzés) az általános választól jogot. (Felkiáltások: Gilling-galang! Millen idő!)

Pász.

A dánosi bünpör.

Lesz-e akasztás?

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 15.

Hogy megint hivatalos írásokat olvasnak, a közönség sorai meggyérültek. A védők oldalán mindössze két-három asszony ül, az esküdtek oldalán is kevesen már. A karzat fele pedig egészen üres.

A mai nap — ügylátszik — a kérdések meghányása-vetésével fog eltelni, holnapra már várható a vádbeszéd. Gáll Endre ügyész, aki az elnökön kívül legjobban ismeri a montrepünpör anyagát, napokkal ezelőtt már elkészítette a beszédét. Csak hevenyészett vonásokban vetette papírra, jegyzetszerűen, ahová bepillantani fog beszéd közben.

(Egy sürgöny.)

A védők egyike egy sürgönyt kapott Kaszárol, tizenkét ügyvéd aláírásával, amelyben elítélik a *Pesti Hírlap* nak ellenők intézett támadását.

(Lesz-e akasztás?)

Tuta védője, *Baumfeld* Lajos dr. biztosra veszi, hogy akasztás nem lesz. Itt — úgy mond — nem lehet másról szó, mint emberölésről, amely rablással párosult. Gyilkosságról nem lehet szó, hiszen az előre megfontoltság bizonyítva nincs.

— De hiszen a Huk vallották, hogy előre megbeszélték a szörnyű tettet még az u'on Dános felé?

— Igen ám, csak hogy az a vallomás a Róza vallomással szemben elgyöngül. Róza pedig egy szóval sem vallotta az előre megfontoltságot.

(A védők észrevételei.)

A tárgyalást *Rónay* Kamill elnök 10 óra felé nyitja meg.

Hevesi Ilés védő *Batlay* védőtársa nevében módosításokat ajánl az ügyész által előterjesztett kérdésekre. Lényegtelenek ezek a módosítások. Az orgazdaságra nézve javasolják külön kérdések fivételét.

Sztojka Bajka védője, *Pátkay* dr. kéri a védencéről megszövegezett kérdésekben annak a méltánylását, hogy a fiatal gyilkos a tett elkövetésekor még csak 16 éves lehetett és hogy neveltetésénél fogva nem bírt azzal az elhatározó készséggel, hogy magát a környezetéből kiszakíthatta volna.

(Balog Tuta nem fél.)

Tegnap, amikor az orvosszakértők Balog Tuta életkorát megállapították és a nevezetes férfit a börtönőr a fogházba kísérte, Balog Tuta ez szavakkal fordult a börtönörhöz:

— No, szeretném látni a kotelet látni, amelyikre engem felakasztanak.

Amire megszólalt a mellette lépkedő Vrana:

— Né nagyon vágyakozs utáná, bibas.

A jémadarak.

Hirhedt magyarok Amerikában.

Arad, május 15.

Az amerikai bevándorlási törvény szerfölött szigorú az emigránsokkal szemben. Azok a bevándorlók, kik hazájukban sikkasztást, csalást követtek el, ha őket két éven belül jelenik — deportáltatnak. Jó magyarán: kiutasítják az ország területéről. Nagy a szerencséjük azoknak, kik valami misikulanciát csináltak, ha kibújhatnak a törvény alól igen ritka esetben történik, hogy valaki denuncálja őket. Így a mi honfitársaink, kik a törvény alól kimentek, egész nyugodtan élnek az új hazában, akármilyen bün terheli felküket. Pedig hirhedt egyének elég szép számban léteznek Amerikában. Különösen Newyorkban. Csodálatosképen szerepet is játszanak az ottani magyar társadalmi életben.

Ott van például *Dienes Márton*. Nem lehetetlen, hogy *Dienes* az új világban sokra viszi. *Dienes* a *Khuen Hédervary* kormány alatt került Amerikába. Csekély tízezer forinttal és *Geiger Gizellával* érkezett a szabadság földjére. Csendesesen meghuzódott Newyorkban, de a magyaroktól távol elég szépen élt a kormány ezreseiből. Mikor a *Taussig* bankházban az utolsó ezres bankót felváltotta, közeledett a megvetett magyar negyedhez és ma már a *Nord Deutscher-Lloyd* magyar levelezője és ráadásul az *Amerikai Magyar Népszava* csendes szerkesztője. A legérdekesebb a dolgan az, hogy most egyre másra írja a vezércikkeket, melyekben erkölcsre, becsületre tanítja az amerikai magyarokat. Különben *Warm William* név alatt él és első polgári papírját is e névre vette ki. Ebből a tetteből látszik, hogy sohasem akar találni — *Papp Zoltán* dr. ral.

Kreutzer István dr. azonban nem esküdte le az osztrák császárt, mint az első papír (polgári levél) kivételével szokásos, mert rövid másfél évi amerikai tartózkodása után visszaért szeretett hazájába, hol a törvény tárt karokkal fogadta és szépen elítélte három esztendőcskére. *Kreutzer* István bácsi másfél évi amerikai tartózkodás alatt „nyomokat” hagyott. Jó arcával sok hiszékeny magyart becsapott, különösen *Berger Ignác*, a *Kanadai Ujság* kiadója „keservesen” emlékszik meg róla.

A másik dr.: *Nessi* Pál nem alakított bankot, nem szerkesztett ujságot s így az amerikai közvéleményt sem dirigálja, hanem egy hatodik Avenue-beli hotelben — tányért mosogat. Így kezdi minden törekvő magyar, aki az ó-hazában letört és Amerikában új életet akar kezdeni.

Udvary Ferenc, volt „képviselő” *Nessi* Pál példáját követi, mert hogy bünökkel terheltlen kijött Amerikába, nem mutatkozott a magyar negyedben, de elment egy West-ó-dali mosodába és ott fényesre vasalja a fenér e mosott ingeket. Ezzel aztán bank-spekulációit akarja helyreépíteni. Nem lehetetlen, hogy tíz évi ernyedetlen szorgalmas munka után *Udvary* uramnak, most már „mister” *Udvarynak* ez sikerülni is fog. *Wanderbilt*, *Gould* és sok milliomos ilyen alanti munkával kezdték meg pályafutásukat.

A futó bankárok számát két Magyarországból rövid uton eltávozott bankár szaporította Newyorkban. *Fischer* és *Riess* ma még áttalanok a Boulevard étteremben (a magyarok látogatott helye), de nem lehetetlen (hiszen Amerikában nincs lehetlenség), hogy egy-két év múltán valahol, mint az amerikai magyarság vezérei fel ne bukkanjanak.

Hiszen *Bogdán* Béla, a budapesti rendőrség egyik ismert fogalmazója, aki három év előtt jött ki az új hazába, mintán itthon házasságot tört, váltót hamisított és vitriol-dramát játszott, ma nemcsak katolikus kántortanító, de az Amerikai Magyar Szövetség alelnöke. Szépen felejtették büneit és ő megbecsüli magát.

A hirhedt alakok között legrosszabb sorban él Amerikában *Lasarovits*, ki az aranyországban sem tudta az ellampolt aranyakat megszerezni, mert most illés bandájában működik. De nem primási, hanem bógó hordó minőségben. Szegény a napvilágot kerül, mert csak éjjeli órákban látható a Monopoli kávéházban és akkor is a cigányok háta mögé húzódik. Még Amerikában sem minden letört nagyságnak sikerül a *Marconi* dugaszdag menyasszonyát elesipni. Egy kicsi doktor juriaról, ki a svihátságokban nagy volt szép Magyarországon, kell még egy nótát zengenem. *Antal Jenő* dr. hirneves családi nevét hirhedtté tette, mikor sok váltó alá olyan neveket írt, melyek jók voltak ugyan, de ezt — az aláírók tudta nélkül cselekedte. Most *Tresztonban* (*New-Yersey*) él, hol szép és ügyes felesége (?) segítségével a Magyar Köztársaságot szerkeszti. Ez nem annyira lap, mint hirdetési papír, de a „hasznos” célnak jól megfelel.

Antal Jenő dr. nál *Tresztonban* él még egy igazán hirhedt egyéniség. Ez nem más, mint *Mocsáry Ignác*, a körmendi leányiskola volt nagyon is szeretetreméltó tanárja. *Mocsáry* neve utóbb is megjárta a magyar sajtót. Azt regélték róla, hogy nap-számomunkát végez. Ez nem való. *Mocsáry Ignác* kiadóhivatali főnök a Magyar Köztársaságnál és főnöke olyan szépen fizeti, hogy feleségével (mert Amerikában megfeleségesedett) egészen rendesen él. Hogy ezek dacára visszavágyik, ezt nem lehet tőle rossz néven venni, hiszen a körmendi napok emléke bizonnyára nem hagyja nyugodni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* A nyári szinkör megnyitása. Holnap szombaton tartja megnyitó előadását a „*Párisi mozgófénykép színház*”. *Szendroy* igazgató a párisi *Pathé* világhírű céggel egy óra szerződést kötött és így az aradi közönség abban a kellemes helyzetben lesz, hogy olyan képeket fog látni, melyeket *Budapestet* kivéve, sehol sem láttak az országban. Egész szindarabok fognak ez időnyben műsorra kerülni. Szombaton délután félhat órakor lesz a főpróba előadás, amelyre az ingyenes jegyeket szétküldte a színház igazgatósága. Erköly és karzat jegyet délelőtt 11 órakor kaphatnak azok, akik arra igényt tartanak. Az esti nagy megnyitó előadásra jegyek válthatók a téli színház nappali pénztáránál d. e. 9—12, d. u. 8—5-ig, azután a nyári színház pénztáránál. A helyárak nagyon olcsók.

* *Boszuk* boszuja. A magyar közvéleményt most a dánosi rablógyilkosok sorsa érdekli legjobban. Ennek a vad nomád népnek páratlan kegyetlenségeit kell megtorolni az igazságszolgáltatásnak. Az *Uránia* színház most egy olyan képet mutat be, melyből fogalmat alkotunk a cigány nép kegyetlen boszúálló hajlamairól. Egy kis cigány fiu répát lop. A paraszt elfogatja a csendőrkkel. Halálos boszút esküszik ezért a cigányfiu neje, egy gyönyörű cigányleány. Elcsábítja a paraszt fiát, aki vak szenvedélyében apagyilkosságra vetemedik. Maga a csábító szírién jelenti fel a szerencsétlen fiut és a megvasalt fiu tragikus sorsán kárörvendve mulat a lelketlen szép cigányleány, aki ilyen boszút állt tolvaj öcséséért. Gyönyörű szép kép és látva a leány bosszút ílhogó arcát, önkénytelenül eszünkbe jut *Trokár* Marcsa, aki a dánosi tragédia bünös lelkü értelmi szerzője.

* *Ezerkétszáz mozgófénykép*. A legújabb párisi szenzációkat mutatja be nap nap után az *Uránia* színház. Az aradi közönség az *Uránia* színházban eddig 1200 különböző képet látott. Lelkiismeretes kimutatás alapján összeállított statisztika ez, olyan tömege ez a mozgófényképeknek, melyek bemutatása csakis olyan elsőrangú összeköttetések mellett lehetséges, amilyenekkel az *Uránia* rendelkezik. Ez a hatalmas szám állandóan növekedőben van, mert nincs olyan ujdonsága a világnak, amit az

Uránia színház igazgatósága be ne szeresne. A párisi képek legerősebb konkurrenciái most a pazar amerikai képek, melyekből mindig van két-három az Uránia műsorán.

Félbemaradt színházi előadás.

Zilahyné nagybeteg.

Izgalmak a debreceni színháznál.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 15

A mai színházi est páratlanul áll a debreceni színház krónikájában. Arra legalább senki sem emlékszik, hogy egy darab előadását megszakították, s hogy a közönség a második felvonás kezdete előtt távozott volna a színházból.

Ez az eset ma egy őszintén sajnálható körülmény következtében megtörtént a Gül-Baba előadása közben. Zilahyné Singhoffer Vilma, aki a darabban Gábor díák szerepét játszotta — az első felvonás után olyan rosszul lett fogta el, hogy a második felvonás elején a partnere, Polgár Sándor jelentette a közönségnek, hogy a művésznő betegsége folytán a mai előadást nem folytathatják. A közönség nagy részvétel fogadta a jelentést és az igazgatóné iránti mély sajnálkozásával hagyta el a színházat.

Ez a mai eset csak mindenképpen kellemetlen eredménye annak az egészségtelen állapotnak, amely a debreceni színházban primadonnának lemondása, szeszélyes és a szerencsétlen körülmények körejátása folytán, úgyszólván napirenden van.

Zilahy Gyuláné, aki már napok óta betegkedik, az elmúlt héten Budapestre utazott, hogy baját kezeltesse. Ezen időközben az igazgató a Tatárjárást tüzte ki műsorra, amely a szezon utolsó premijere lett volna. A főszereplőnek, Horváth Kálmánnak családi gyászja folytán azonban a darab nem kerülhet bemutatásra s így Zilahy a régi darabokat volt kénytelen előadni. Így került ma műsorra a Gül-Baba, amelyben Gábor díákot Lónyai Piroska játszotta volna. A primadonna azonban betegsége folytán lemondta a szerepét s így, hogy a darabot előadhassák, Zilahy nyomában táviratolt Budapestre feleségének, hogy utazzék haza Debrecenbe.

Fáradtan és betegesen érkezett meg Zilahyné ma Debrecenbe, hogy este a Gül-Babában játszhasson. Az első felvonást valahogyan csak bírta, bár minden jelenetében meglátzott, hogy a beteg asszony küszködik, hogy végtelen nehézségre esik az éneklés. A felvonás azonban mégis akadálytalanul ment.

A második felvonás elején történt a baleset. Amikor Zilahyné jelentése következett, az öltözőjében oly rosszul lett, hogy Tüdős Kálmán dr. színházi orvost kellett hivatni, aki konstatació, hogy Zilahyné oly rosszul van, hogy szereplését semmi esetre sem engedheti meg. Az igazgatóné: aléltan szállították kocsihaza lakására. Zilahy és Polgár Sándor rendező nagy zavarban voltak az előadás folytatását illetőleg. Mindenképpen más darabot akartak elővenni, hogy a közönséget megnyugtassák, de minden fáradságuk kárba vészett, mert szereplő személyeket nem tudtak összehozni.

Végre is Polgár Sándor a színpadon bejelentette a közönségnek Zilahyné hirtelen rosszul lettét s hogy a mai előadást nem folytathatják, illetve nem tarthatják meg. A közönség sajnálattal vette tudomásul a dolgot és kilenc óra tájban az utolsó csillárt is elöltötték a debreceni nagy színházban. Zilahyné állapota iránt városszerte nagy a részvétel.

A titokzatos szélhámos.

Szapáry gróf váltója.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 15

Szapáry László gróf, volt fiumei kormányzó nevében Hegyi Jenő, a gróf titkára szenzációs feljelentést tett a budapesti rendőrségen.

Hegyi Jenő ezt mondotta Bónis rendőrkapitánynak:

— Szapáry grófot tegnap a bécsi Ländlerbank felszólította három 50.000 koronás váltójának kifizetésére. Mivel neki soha váltótartozása nem volt, sőt a kegyelmes gróf ur még soha váltót életében alá nem írt, telegrafált a banknak, hogy alighanem tévedés van a dologban. A banktól azonban még aznap sürgöny jött, amelyben jelentették, hogy semmiesetre sincs tévedés a dologban, mert a három váltót egy ismert nevű osztrák mágnás helyezte el a banknál és a váltókon mint giráns Szapáry László gróf szerepel. A váltókat a benyújtásnál eszkomptálták és nem is sejtették, hogy a gróf a delogról semmit sem tud. Ugyanez a bécsi mágnás, B... báró, egy 6000 koronás váltót akart elhelyezni egy Rottenberg nevű bécsi izraelitánál. Ezen a váltón is Szapáry gróf szerepelt. Rottenberg azonban gyanusnak találta a váltót és szólott Szapáry grófnak.

A főkapitányságon felvették a gróf panaszát és azonnal megindították a nyomozást. Ennek során a főkapitányság átirta a törvényszékhez, Szlavek vizsgálóbíróhoz, kérve, hogy a váltókat foglaltassa le. A vizsgálóbíró azzal az indokolással, hogy a hamisítás Bécsben történt, elutasította a rendőrség kérését.

A főkapitányság erre felkérte a bécsi rendőrfőnökséget, hogy foglalja le a váltókat. Ez meg is történt. Az osztrák mágnás, aki a váltóhamisítást elkövette, úgy mondják, Budapesten tartózkodik és azon van, hogy az ügyet lehetőleg simán elintézzé.

Az a célja, hogy Szapáry László grófot, akinek régi ismerőse, rábírja a feljelentés visszavonására. Azt akarja, hogy a gróf kijelentse, hogy az ő engedelmével írta nevét a váltókra.

Az osztrák mágnás előkelő és gazdag rokonsága révén megszerezte az 50.000 koronát, amelylyel a banknál a váltókat ki akarja fizetni.

Az osztrák mágnás bizalmas körben azzal védekezett, hogy a váltókat idejében kifizette volna és a gróf sohasem tudta volna meg a dolgot.

Este jelenti fővárosi tudósítónk: A váltón elfogadóként Szapáry László gróf, kibocsátó és forgatóként pedig Romsberg báró osztrák mágnás szerepel. A bécsi rendőrség elsősorban a bárót kereste fel, aki felháborodással utasította vissza a gyanúsítást. Tényleg megállapították, hogy Szapáry gróf és Romsberg báró személyesen nem is ismerik egymást. A rendőrség most a bankházat vette megfigyelés alá, hogy a váltóösszegért jelentkező embert letartóztassa, de az illető valószínűleg megszökött, mi készül ellene, mert nem mutatkozott többé.

A bankár elmondotta a rendőrség előtt, hogy az illető fiatalember rendkívül elegáns ruházatu, szőke bajuszt visel és

kissé idegen kiejtéssel — beszél németül, amiből azt következteti, hogy magyar ember. A bankházban egyedül jelent meg, de a fiakkerben, amely elhozta, egy, körülbelül ugyanolyan koru fiatalember várakozott reá. Amikor a váltót leszámoltatni akarta, a szélhámos azt mondotta, hogy Porszenszky bárónak hívják, lengyel mágnás. A pénzre csak pár napig van szüksége, azután nagyobb összeget kap kézhöz.

A rendőrség a vakmerő váltóhamisítót nyomozza.

TARKASÁGOK.

(A dongó.) Az aradi iparosok tegnapi Barabás-banketjén Virágh Lajos főmérnök — aki, mihelyt kívül van a városházi reszortján, a város legkedvesebb csevegői közé tartozik, — pohárköszöntő keretében jó apróságot mondott el, s melyet ügyesen alkalmazott az aktualitáshoz.

— Fialat koromban — mondotta — vízi mérnök voltam. A Tisza szabályozásán dolgoztunk, s mikor a principálisom azt a hírt hozta, hogy jön a kegyelmes ur: Tisza Lajos, a királyi biztos. Ropant szurkoló, félenk ember volt a principálisom. Nagy apparátussal készültünk a látogatásra és mikor megjött, mindent rendben is talált. Hanem a kegyelmes ur, ugylátszik észrevette a principális alaptermészetét, mert így szólt hozzám:

— Minden rendben van öcsém, de azért az öregot mégis meg kell ijeszteni.

Én a vállamat vontam.

— Majd megpróbálom, kegyelmes uram?

A principális látta, a mint a kegyelmes urral beszéltem, hát mindjárt félrehuzott:

— Meg van elégedve a kegyelmes ur.

— Meg lenne, — de rendkívül bosszantja, hogy folyton körülötte röpköd és zümmög egy dongó. Már dühös is.

— Meg kell fogni azt a dongót! — adta ki a parancsot a főmérnök.

Most már kellett valamit csinálni. A dongónak meg kellett lenni. Megszóltattam a legidősebb kubikost.

— István, fogjon hamar egy dongót!

— Dongót? Itt a Tiszaparton? Sohasem volt itt.

— Mar pedig muszáj.

— Legfőlebb egy eserebogarat lehetne.

Fogtunk hát egy eserebogarat. Hanem a eserebogár sárga, a dongó meg fekete. Nem volt egyéb hátra, a eserebogarat bególéval feketére mázoltuk, nyársra huzzuk s diadalmasan mutattuk a principálisnak:

— Ehun a dongó!

A principális csupa boldogság volt. Lehet, hogy a kegyelmes urnak is megjelentette hivatalos működésének ezt a sikerét.

A történetet pedig így tette aktuálissá Virágh Lajos:

— Mi is tolyton azt hittük, hogy közöttünk egy dongó zümmög. A dongó: a politikai ellentét volt, amelyet a közöttünk levő válaszfalak miatt nem láthatunk meg. Barabás most megmutatta előttünk, hogy nincs dongó, — nem kell egymással ellenséges lábon lenni. S aki ezután azt akarja, hogy a dongóban higgyünk, az megérdemli, hogy fölnyársaljuk, mint ahogy mi azzal a szerencsétlen eserebogárral tettük!

(A becsületes megtaláló.) Ezen a történeten az a legjobb, hogy valóságban megtörtént. Egy aradi nagykereskedőhöz a napokban beállított egy vidéki boltos és nagy bevásárlásokat tett. A bevásárlás eltartott déltől estig és már sötét volt, amikor a vidéki ur távozott. Ahogy elment, a nagykereskedő egy nagy pénztárcát vett észre a pulton.

Megnézte kívülről belülről, konstata, hogy ez a kora van benne és hogy csak a vidéki boltos lehet. Betette hát a Wertheim-szekrénybe. Aztán becsukták a boltot. Másnap reggel alighogy nyitották, jött a vidéki ember nagy lelkendezve.

— Kérem, kérem! — szolt nagyokat fajva, — itt felejtettem tegnap a pénztárcámat.

— Igen, — felelte a nagykereskedő. — Itt is van!

Azzal a kasszához ment, kivette a tárcát és átadta a vidékinek. Az megvizsgálta kívülről-belülről, aztán elragadtatva szolt:

— Ön igazán becsületes ember!

A nagykereskedő persze szabadkozott.

— De kérem. Hisz ez csak természetes!

— Nem is olyan természetes! Hát ön nem így teti volna, ha én felejtettem volna önnél a tárcámat?

A vidéki gondolkodott egy percig, aztán így szolt:

— Tudja mit, én örülök, hogy megvan a pénzem, minék törjem még a fejemet rébuszokon?

HIREK.

Arisztokraták.

Két igen jó hangzású név foreg a sajtóban, két finom kis botrány, mulatságos és megdöbbentő: Uray báró és Eulenburg herceg. Báró és herceg: gyönyörű címek, hovatovább azonban olyan ominóziusak lesznek, mint az a körülmény, ha valakinek a melléneve Tula, vagy Parnó. Uray báró ügye valóságos kis tragédia. Na tessék a dolgot kicsinyelni. Az ügy nem csupán abból áll, hogy az érdemes báró nem lesz esután főrend. Hamis volt az adókimutatása, melynek alapján a főrendházba fölvezték, a dolog kiderült, kiesszik a sütrét a főrendiházból s azzal vége. Még baj sem származik belőle, mert a mai tárgyalások azzal végződtek, hogy semmit sem lehetett bebizonyítani s ezért Uray báró ártatlan. Nem kell egy esztendő tölnie okirathamisításért.

Azonban nem egészen így áll a dolog. Uray bárónak nem a kimutatása volt hamis, hanem a becsülete. Ez már aztán egészen más kérdés. Abban a világban, ahol eddig szerepet játszott, az ilyesmit nem lehet többé kikorrigálni. Rávitte a lelke nagyravágyása, a cím és rang bohózatot szeretete. Csupa círfaság, üresség, nevetség. Elvessítette a becsületét és rangját. Akár mindjárt le is feketik őseinek sírboltjába; az ő bajára már nincs flastrom idelelni a földi patikákban.

Legördülése azonban az, hogy ki és mi pántantotta ki a dolgot? A felesége, egyben unokatestvére, Uray Margit báróné. Ez külön megint egy érdekes kortörténeti jelenség. A rokon, hitves és szerető, ki nem elégszik meg az elválással, hanem tartásdíjat követel s mi kor nem kapja meg leleplezi és lehetetlenné teszi az elenyésztést.

Sivár kép nagyon. A néhai főrend választás előtt áll: vagy kimegy Londonba, míg az ügyét elfeledik, vagy itthon marad és agyonveteti magát. Az előbbi módszer a mi arisztokratáink között nem szokatlan. Volt már magyar mágus, aki holmi váltóhamisításokat felejtetett el ilyen módon s mikor tizenöt év múlva hazajött, haláláig vezére volt a magyar mágusifjúságnak.

A mi arisztokráciánk valóban nagyon keveset ér. Leszámitva egyes különálló jelenségeket, nem mutatják semmi nyomát annak a képességnek, hogy anyagi helyzetük, származásuk és egyéni függetlenségük által biztosított, sajátágosan kedvező helyzetüket emberi értékük emelésére tudják fordítani. Egyénisé-

geik vannak, de általában nem emelkednek. A mai magyar arisztokrácia a lovaregységek szentelti nyilvános életét, a magánéletét pedig, — eh, ezt már ne is fességekünk!

A másik oldalon ott van a reszkelő, bünnös, szánalomraméltó agg ember: Eulenburg. Iszonyuan kis kaliber. Szemébe tagad a világnak. Még is esküszik, hamisan. A jellemnek egy kussa vonása nem fár meg lelkében. Rstentő sivár kép. Bsteg ember, alacsony lélek, fékezhetetlen természeti ösztönök elmosódó nyomai: ez Eulenburg. A bünről, melyért pörbe fogták, nem érdemes beszélni. Hiszen már oly kopott és oly unalmasan undorító, mint egy igen közönséges gyilkosság. Wilde Oszkár megcselékedte, világhírűvé tette. *De profundis* ában lélektanilag indokolta az egészet. Azóta átment a szalónok témakészletébe és köznaplássá vált, mint a vakbélgyulladás, mely igazán ur, divatos és unalmas nyavalya. Fényes arisztokrácia nevek így fordulnak át a megvetés éjfelébe. Sic transit gloria mundi. Azt mondhatnák: talán alacsonyabb körökben is előfordulnak ezek az esetek, de belepusztulnak a névtelenségbe? Dehogy! A nagyuri gőg, mely mindig sokkal többet akar, mint amennyit elér és a pervers bujaság: arisztokrácia kiváltságok. Ezt nem árt észrevenni és rovásra irni akkor, mikor alkonyodóban van a mág-násvilág napja és emelkedőben a — kánikulai meleg.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelenti, hogy a hó 15 én meleg és száraz idő lesz.

— Kossuth mentegetőzik. A függetlenségi párt hivatalos lapja, a „Budapest” vasárnap számában tudvalevőleg egy rajzot közölt az osztrák császári jubileumról és Ferenc Józsefet a káryákról ismert tők- király alakjában ábrázolta. A rajzot átvette a bécsi „Reichspost” című lap is, amelyet ezért elkoboztak. Kossuth Ferenc most a Reichspost szerkesztőségéhez levelet intézett, amelyben kijelenti, hogy ő a „Budapest”-tel semmiféle összeköttetésben nem áll, az abban megjelent közleményekért és rajzokért felelősséget nem vállal. A miniszter e nyilatkozatát a Reichspost azon maliciózus megjegyzés kíséretében közli, hogy természetesen találja, ha a történetek Kossuthot kellemetlenül érintik most, amikor Bécsben épen azért jelent meg, hogy az uralkodónak kegyes kitüntetését megköszönje.

— Elmarad az „inspicirung”. Voltaképpen szemlének kellene mondani, de mi magyarok is jobban ismerjük az „inspicirung” néven. A nagy tavaszi hadszemle neve ez a német szó, amikor a legénység közül bárki, ha panasza, kérése, bárminemű óhajta volt, egyszerűen kiléphetett a sorból s előadhatta szíve vágyát, nem kellett bevárnia a rendsenk mondit, de voltaképpen csak hosszadalmas szolgálati utat. Most aztán ennek a tavaszi inspicirungnak vége. A közös hadügyminiszter rendelte el, hogy vége legyen. Azt mondja ezt kimondó rendelkezésben, hogy az a bizonyos rörid uton való panaszkodás, kérés úgy is haszontalan volt, mert a panasz vagy kérés mégis csak a maga rendes útján ment, úgy hogy a tavaszi csapat-szemlék, melyeknek pedig ez volt a főcéljuk, teljesen feleslegesek.

— Eulenburg. Berlinből, a Lebenbergben tartott újabb házkutatásról jelentik: A kastélyban végzett házkutatás alkalmával a herceg udvarmesterének a szobájában is kutattak levelek után. A kutatást nem bíról, hanem bűnügyi biztosokból álló bizottság végezte. Több levelet foglaltak le, de még nem tudják, hogy azok tartalma a hercegre nézve terhelő-e? A házkutatás reggel nyolc órától délután három

óráig tartott. — Éjjeli táviratbzsák: Eulenburg hercegnek, aki tudvalevőleg a Caarlté kórházban fekszik, állapota egyre javul. Ha a herceg felgyógyul, innen a rabkórházba fogják átszállítani.

— Törökország háborúi. Konstantinápolyból jelentik: Múltán még mindig hamis hírek vannak forgalomban arról, hogy Törökország az orosz határon háborus előkészületeket tesz, illetékes katonai helyen történt információk alapján megállapítható, hogy a hírek teljesen alaptalanok, sőt ellenkezőleg, a perzsa határon uralkodó ismeretes állapotok és a vani legutóbbi események következtében orosz határról körülbelül egy hadosztályt vontak el, amely részint a perzsa határhoz, részint Vanba és környékére osztott be. A perzsa határ körül jelenleg két hadosztály áll két csoportban és pedig az egyik csoport Fazil basa hadosztályátörök vezérlete alatt 17 nizam-zászlóaljából áll és Pasova mellett állomásozik. A 15 ik nizam zászlóaljából álló másik csoport Mahmud basa hadosztályátörök vezérlete alatt Vannál táborozik. Ezen kívül az utóbbi csoporthoz két zászlóalj és egy tüzeg tartozik Javer bej ezredes parancsnoksága alatt, amely előretelt állásában Targivar és Morgivar mellett áll.

— A Kölcsey-egyesület és a tanítók. A Kölcsey egyesület Trefort-alapjának díjéért 8 aradmegyei tanító pályázott. Az egyesület tudvalevőleg két 200 koronás díjat tűzött ki azon tanítók számára, akik teljes hatosztályú népiskolákban a népiskolai tantervben megszabott követelményeknek legjobban felelnek meg. A bírálatnál az egyesület a királyi tanfelügyelőség meghallgatása mellett Ling Mihály tanítóképző igazgatót, Kovács Vincze iskolafelügyelőt és Szűcs István tanítóképző tanárt bírtta meg. A bizottság a tanfelügyelőséggel együtt kiválasztott 4 iskolát május hó utolsó hetében fogja meglátogatni. Ezek az iskolák a gyulcaai állami, sikiői községi és tauci és simbről állami iskolák.

— Az újabb Harden-pör. Berlinből táviratozzák: Harden Miksának, a *Zukunft* szerkesztőjének Moltke Kuno elleni újabb pörében Harden most annyi tanut nevezett meg, hogy azoknak névsora két nyomtatott ívet tölt be. Ha a bíróság elrendeli azoknak kihallgatását, a pör két-három hónapig is el fog húzódni.

— Szocialista népgyűlés Aradon. Az aradi szociáldemokrata pár. május 17 én, vasárnap délután fél négy órakor a Deák Ferenc-utcai „Európa”-kávéházban népgyűlést tart, melynek programja a következő: 1. Beszámoló az 1908. évi párikongresszusról. 2. Az általános választól jog és a kormány politikája. 3. Gazdasági és politikai szervezkedés. 4. Milyen választ kapott a munkásság memorandumára a városi hatóságtól?

— Gyilkos ezredes. Berlinből jelentik: Tragikus családi dráma történt Lichtenhal városában, amelynek szereplői egy Bauer nevű ezredes és huszonhárom éves fia. A fiatal ember most szolgálta le az egyéves önkéntességet és Freiburgban megismerkedett egy vasuti altiszt leányával. Az ismeretségből csakhamar szerelmi viszony fejlődött és a szerelmesek titokban jegyet váltottak. Az ezredes, amikor a dologról értesült, kérdőre vonta fiát, aki határozottan kijelentette, hogy a leányról nem mond le. A büszke apa erre megvonta a fiától a havi járandóságot és kitagadással fenyegette. A fiatal ember azonban egy napon elhagyta a szülői házat és Mannheimban egy hajózási vállalat hivatalnoká lett. A napokban az ezredes levelet kapott egy manheimi ügyvédől,

aki a fiatal ember nevében felszólította őt, hogy a fiát illető anyai örökséget izzesse ki, mert különben perelni fog. Az ezredes ezen nagyon felindult és levelet írt fiának, hogy látogassa meg őt. A fiatal ember tegnap megérkezett. Az apa újból kérte fiát, mondjon le a leányról, de az hajthatatlan maradt. Heves szóváltás után az ezredes revolvert rántott, elő és háromszor rálőtt a fiára. Két golyó talált és a fiatal ember összeroskadt. Az apa abban a hitben, hogy fiát megölte, főbe lőtte magát és meghalt. A fiatal embernek még volt annyi ereje, hogy visszautazott Manheimba, ahol most a halállal vívódik.

— Változás a Pesti Napló szerkesztőségében. Budapestről jelentik: A Pesti Napló eddigi szerkesztője, Szerdahelyi Sándor a lap köztelékéből kilépett. A mai naptól kezdve Messer Sándor mint felelős szerkesztő fogja a lapot jegyezni.

Pirománikus aggastyán. Érdekes esetről tudósítanak bennünket Szigetvárról. Szent László községben igen jól ismerik Velszenbach János köművest. A hetvenöt éves ember gyujtogatási mániában szenved és mindenütt vigyáznak rá, nehogy kárt tegyen valahol. Az öreg ember tegnapelőtt betört Lackovics László asztalosműhelyébe és ott beszélgetés közben asztalára rejtett egy maroknyi kócot és forgácsot. Az asztalos ismerte az aggastyán beteges hajlamát, utána ment az aggastyán, aki a műhelyből egyenesen átment a szomszédban lakó Schwarz Konrád udvarába és ott a szalmakavalba dugta a kancsót. Már megakart gyujtani a kazalt, amikor odaugrott hozzá Lackovics és megakadályozta a gyujtogatást. Az öreg ellen, aki télen több kazalt felgyujtott, főjelentést tettek a bíróságnál.

— Husz Abrahámék pert indítanak. Érdekes hírt közölnek Máramarosszigetről; a hír a következő: Husz Abrahámnak, — akit a tavasz elején Máramarosszigeten felakasztottak — a családja jelentékeny összegeket gyűjtött össze azokból a különböző adományokból, melyeket az ország minden részéről, sőt a külföldről is kaptak. A család még most is hangoztatja Husz ártatlanságát és az adományokból gyűjtött pénzt arra akarja fordítani, hogy a pernek újrafelvételét kérje. Már több ügyvédnél tettek nemcsak Máramarosszigeten, hanem Ungban, Beregben is kísérletet, hogy vállalja el ügyük képviselését. A törvényszék csak abban az esetben adhat újrafelvételnek helyet, ha bizonyítékokkal tudják valószínűvé tenni az eddigi, az ítélet alapjául szolgáló vizsgálat helytelenségét és felmentő ítélet esetén az özvegy kártérítésre tarthatna igényt a kincstár részéről.

— Megint iskolabotrány. A körmenői törtélem megismétlődött Vasvármegye egy kis községében. A vármegye alispánjához a minap hivatalos útiratban jelentette a sárvári főszolgabíró, hogy a csendőrség jelentése szerint K. Ferenc felsőselestei elemi iskolai tanító egyik tanítványán, egy leányon, erőszakot követett el. A csendőrség letartóztatta és átadta a sárvári járásbírósnak, ahol a tanító belismerő vallomást tett.

— Jótékony adomány. Egy aradi jószívű ember barát, aki nem akarja nevét nyilvánosságra hozni, az Aradi Közlöny szerkesztőségéhez husz koronát juttatott el azzal a kéréssel, hogy azt tetszésszerűen jótékony célra juttassuk. Szerkesztőségünk az összeget F. Gy. Rákóczi-utca

18. szám alatt lakó tönkrement kereskedőnek juttatta.

— Családi dráma. Budapestről jelentik: A Bulyovszky-utca 17. számú házban ma délelőtt fél 11 órakor egy 65 éves ember merényletet követett el felesége ellen, azután önmagát ölte meg. Jámbor István 63 éves parasztgazda három hónappal ezelőtt otthon Szóládon (Somogy-megye) összevesszett a feleségével és a perpatvar vége az lett, hogy az öregasszony elhagyta az urát és felment Budapestre leányához, egy kocsis feleségéhez, aki Bulyovszky utca 17. szám alatt lakik. Jámbor azóta több levelet írt hitvesének, hogy jöjjön vissza, legyenek együtt, mert ő az egyedülállót nem tudja elviselni, de az asszony hajthatatlan volt és bár leánya is unszolta, hogy menjen vissza, nem akart. Ma délelőtt váratlanul betoppant az öreg Jámbor a lakásba, ahol az öreg asszony éppen takarításával volt elfoglalva. Nem szólt egyetlen szót sem, hanem a már készen tartott revolverből kétszer az asszonyra lőtt. Mindkét golyó az asszony állába furdott, súlyos, de nem életveszélyes sérülést okozva. Azután, mielőtt tettét megakadályozhatták volna, Jámbor maga ellen fordította a fegyvert és szájába lőtt. Nyomban meghalt. Az asszonyt a mentők a Rókus kórházba szállították. Jámbor hulláját a bonctani intézetbe vitette a rendőrség.

— A két bandita. Vakmerő rablótámadás hírére hozza a táviró Krakóból. Tegnap délelőtt Maraszkievics ottani földbirtokos házába beállított két fiatal ember. Az egyik állva maradt az ajtóban, a másik pedig revolvert szegzett Maraszkievics két fia mellé és kijelentette, hogy a varsói harci szervezet érdekében százhusz korona készpénzt követel.

— Őrült a szegedi rendőrségen. Szegedről írják: Az ügyeletes rendőrtisztviselőhöz ma délelőtt ösbetevő aradott, kopott ruhás emberke állított be és sirva könyörgött, hogy mentse meg a bécsi kamarillától, amely őt a kufsteini várba akarja csukadni.

— Hát mi baja van magának a kamarillával? — kérdezte a kapitány.

— Esernyolcsáznegyvennyolcban én is harcoltam az osztrákok ellen és megöltem egy osztrák dragonyos tisztet. Most találtak rám az osztrákok és le akarnak csukni a kufsteini várba Kossuth Lajos mellé.

— De hiszen Kossuth Lajos már régen meghalt.

— Azt csak úgy mondják. Viaszbábot temettek el helyette, mint Rudolf királyfi helyett.

A kapitány látta, hogy őrülttel van dolga és meg akarta nyugtatni.

— A király kegyelmet adott mindenkinek, aki 1848-ban harcolt.

— Azt is csak úgy mondják, hogy lépre csalják a magyarokat. Minden este ott leselkednek a szandárok az ablakom alatt és én kénytelen vagyok a padlásra menekülni. Nincs se éjjelem se nappalom, mentsen meg, kérem, kapitány ur.

Itt a szerencsétlen ember görcsös zokogásra fakadt.

— Én csak egy helyet tudok, ahol nem bántják magát a csendőrök, — felelte a kapitány. — Majd adok maga mellé egy rendőrt, aki elkíséri magát oda. Ott nyugodtan alhat, mert a csendőrök nem tudják meg hol van.

A kapitány halk hangon utasítást adott egy rendőrnek, hogy a tébolyodott emberki kísérje ki a kórház elmeosztályába. Az öregot Márton Istvánnak hívják, 50 éves kocsisfényező. A v. suti műhelyben állt alkalmazásban. Márton István 1848-ban még nem is volt a világon és így nem is harcolhatott. Amint hozzátartozói mondják, a szerencsétlen ember már évek óta minden szabadidejét a 48 iki események tanulmányozásával töltötte. Éjjel-nappal a szabadságharc történetét olvasta, míg végre annyira beleléte magát az akkori kor izgalmas eseményeibe, hogy szentül hitte, hogy ő is részt vett

az ütközésben. Ez a hit és az üldözés rögeszméjévé vált s minden embert a kamarilla titkos bérercének vélt, aki az ő élete ellen tör. A boldogtalan embert — mivel baja gyógyíthatatlan — valamelyik országos elmeegógyintézetbe szállítják.

— Fényképezési készülékek műkedvelőknek. Mindazoknak, akik a fényképezést, a legvonzóbb és mindenki által könnyen megtanulható sport iránt érdeklődnek, ajánljuk az A. Moll. cégnek (Bécs, Tuchlauben 9.) ca. és kir. udv. szállító 1854. óta fennálló fényképezési eszközök különlegességei áruházát, amelynek képes árjegyzékét kívánatra szívesen küldi el bérmentve a cég.

— Molynustitító és rovarpor legjobb minőségben Vojtek és Weisznál Aradon. 191.

Központi szálloda kerthelyiségekben

MA

szombaton és a következő napokon

Uj! Saratoff trio! Uj!

orosz ének- és táncsoport.

Uj! Charly Lili Uj!

angol énekesnő.

Hadnagy úram civilben.

Kacagató bohózat.

Továbbá 16 különleges szám.

Kezdeté 8¹/₂ órakor.

Rónai János, Morini János,
szállodás. igazgató.

Tombola-est.

Ma, szombaton

Kovács és Novotny

kerthelyiségében nagy

Vigasztombola-estély.

Főnyeremény:

Élő angol malac.

Tombolajegy 50 fillér.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az „Aradi Kaszinó-Egylet” május hó 17-én d. e. 11 órakor tartja az egylet helyiségében rendezési közgyűlést. Tárgysorozat: 1. Az igazgatóság évi jelentése. 2. Számadások bemutatása és a számvizsgáló bizottság jelentése. 3. Költségeloirányzat megállapítása. 4. Indítványok.

TORVÉNYKEZÉS.

§ A táplóicskei apagyilkosság. Budapestről írják: Idősb Kovács Benjamin táplóicskei földbirtokos régóta ellenséges viszonyban élt a fiával. Két évvel ezelőtt, 1906. májusában történt, hogy az apa nagyfokú ekeseredésében a tanyát el akarta adni, amit az ifjabbik Kovács Benjamin ellenzett. Először éles szóváltás keletkezett közöttük, aminek következménye az lett, hogy a fiu lekapta a falon függő vadászfegyverét és lelőtte édesapját. Az embertelen fiu ezután a puskaágyával addig ütötte apját, amíg egy csöpp élet volt benne, majd a holttestet kivonszolta a tanya istállójába és ott elásta, hozzátartozóinak pedig azt újságot, hogy apja az irsai vásáron eltűnt. Másfél évvel az eset után azonban a csendőrök megtalálták a holttestet és a fiut vallatásra fogták, aki végül mindent bevallott. A pestvidéki esküdtségi bíróság szándékos emberölés büntette miatt hét évi fegyházra ítélte a vádlottat, aki az ítélet ellen semmisségi panasszal élt. Ma tárgyalta ezt az ügyet a Kuria, amely a semmisségi panaszt elutasította és az elsőbírósági ítéletet helyben hagyta.

§ Lengyel Zoltán sajtópöre. Még a Hajdu-Lengyel-ügy első tárgyalása előtt a Magyar Nemzetben „Még állt a nagy száj” címen sértő cikk jelent meg Lengyel Zoltánról. Lengyel ezért sajtópört indított a cikk szerzője, Lándor Tivadar ellen, inkriminálva a következőket: „A tisztességes politikai életben, államtitok ellopására felbujtó embereknek nem lehet helyük.”

Ma tárgyalta ezt az ügyet a budapesti esküdtbíróóság. Ítéletre azonban nem került a sor. Lándor kijelentette, hogy politikai vonatkozásban írta meg cikkét s Lengyelt egyéni becsületében sérteni egyáltalán nem akarta. Lengyel elégtételül elfogadta ezt s panaszát visszavonta. A bíróság ez alapon megszüntette az eljárást.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 15.

A három fagyos szent: Pongrác, Szervác és Bonifác napja szerencsésen elmúlt. De a míg a gonda egyrészt azon örvend, hogy ezek nem hoztak mint mársokszor, hideget magukkal, egyidejűleg afelett aggódik, hogy mi lesz az idel természettel, ha a hirtelen beállott kánikulai meleg állandósul? Isten ments, hogy a mostani időjárás — a nagy hőség — tartós maradjon, noha már így is néhány napja tart a tikasztó forróság, mely május hónapban különben is korai és felette üdvös lenne, ha a levegő lehülne egy keveset.

A gabonaüzlet irányzata szilárd, amelynek okához ezuttal magyarázat nem szükséges. A mai gabonapiacra mintegy 1200 mm. gabona került eladásra.

A mai piacon elkelt:

500—600 mm. buza 11—11.80

500—600 mm. tengeri 5.70—80

Névleges jegyzés:

Rozs 9—

Zab 7—

Árpa 6.50—

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és ertéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, május 15.

Amerika 1/2-el magasabb. Tartott árák.

Az árák 50 kilónként számíva:

	Déli sárlat	5 órai sárlat
Buza májusra . . .	11.85—11.86	11.86—11.87
Buza októberre . . .	10.19—10.20	10.20—10.21
Zab októberre . . .	6.81—6.82	6.87—6.88
Rozs októberre . . .	8.96—8.97	8.90—8.91
Tengeri májusra . . .	6.58—6.59	6.57—6.58

Zárni 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény 636.50

Magyar hitelrészvény 755.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Május 15. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; Hatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 130—132 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 132—134 fillérig; könnyű páronként 230 kilogrammig terjedő súlyban 136—140 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Sertésletszám: Május hó 12. napján volt készlet 34,595 darab, május 13. napján főlhajtott 369 darab, május 13. napján elszállított 216 darab, május 14. napjára maradt készletben 34,748 darab. A hízott sertés üzet irányzata: Változatosan.

IDEGENEK ARADON.

— Május 15. —

Központi szálló: Kántor J utazó Ujvidék. — Panker Armin utazó Budapest. — Teleky Károly utazó Bécs. — Vámos Dezső utazó Nagyvárad. — Ungar Mór kereskedő Budapest. — Hermann M. gazdatiszt Eresi. — Karczag Jenő igazgató Budapest. — Virág Henrik utazó Budapest. — Kulley Elemér bányagazgató Lupény. — Stemmer Antal gazdalkodó Nagyvárad. — Klein Sándor fatermelő Budapest. — Popper Nándor utazó Szeged. — Bonyhady Edő utazó Budapest. — Friedmann Ferenc utazó Budapest.

Fehér kereszt-szálloda. Tausig Zsigmond utazó Bécs. — Ernst Illés utazó Bécs. — Braun Vidor utazó Bécs. — Schacherl Imre utazó Budapest. — Mihalik Gyula tanár Budapest. — Reich Géza utazó Budapest. — Tauchner Ödön utazó Budapest. — Mayer Pál főfelügyelő Budapest. — Ehrenfreind József utazó Nagytapolcsány. — Limberg József kereskedő Ujvidék. — Skorb Adolf utazó Budapest.

Vass szálloda Meinl Ernő kereskedő Bécs. — Wilhelm Ferenc utazó Bécs. — Egloff Henrik utazó Bécs. — Popper Milos Brád. — Guttmann Dezső utazó Budapest. — Burghardt Lajos utazó. — Winkler Pál gazdatiszt Nyitra. — Novák Viktor utazó Trieszt. — Gnauer Józsefné magánzónó Berzova. — Schlesinger Jakab utazó Bród. — Puhter Sándor utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Spitzer Henrik fakereskedő Temesvár. — Szekrényi Lajos földbirtokos M.-Bánhegyes. — Szalai Andor kereskedő Arad. — Krammer Ervin hivatalnok Bécs. — Bauer Gyula cukorgyári felügyelő Mezőhegyes.

Nyári színház.

Tökéletes képek! Szenzációs műsor!

„Párisi” mozgófénykép színház.

1908. május 16-án, szombaton délután fél 6 órakor ingyenes főpióba előadás.

Este 7 és fél órakor megnyitó előadás.

Műsor:

Nyitány, előadja a színházi zenekar.

1. A gyermekmenhelyen. — 2. A robbanó borjú. — 3. Kelle netlen utazás. — 4. A borzasztó anyós. — 5. Az elszabadult ló. — 6. 100 korona tiszteletdíj. — 7. A nadrágom elrepedt. — 8. A béka. — 9. A kis mankós. — 10. Sport akadályokkal.

Holnap vasárnap, május hó 17-én délután fél 4 órától kezdve minden másfél órában új előadás. Változatos műsorral.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

A világ legszebb mozgófényképei. Ceupa szenzáció.

Párisi diákélet.

Műsor 1908. május hó 16-án, szombaton:

1. Apa kedvence. Dráma. — 2. Szépitő intézet. Humoros. — 3. Keres. Dráma. — 4. A Szajna átuzsása. Sportkép. — 5. Boszúk boszúja. Dráma. — 6. Japán szerpentintánc. Színes. — 7. Utazás egy csillag körül. Kacagató. — 8. Párisi diákok. Mulatságos.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Előadások hétköznapokon délután 6 órától kezdve.

Előadások vasárnap délután 4 órától kezdve minden órában.

NYILTTER.*

Dr. Székely Károly

fogorvos

Batthyány-utca 27. szám

Szántay ház

1958

letelepedett és működését megkezdte.

Miért vásárolnak örömet!

elsőrendű kalap, fehérnemű és uri-divat üzletében ARADON.

Mert?

- A legkiválóbb minőségű nyári kalap,
- A legdivatosabb szalmakalap,
- A legszebb színes nyári ing,
- A legjobb izlésű nyári nyakkendő,
- A legelegánsabb tennisz öv,
- A legkitűnőbb harisnya

171

ott kapható

És mert

Páratlan olcsó, megbízható fix árak vannak.

Alapított 1860. Állami távbeszélő 213.

A cs. és kir. 33. gy. ezred tisztikarának szállítója. — Állami tisztviselők szállítója.

Permetező

egy korona napi-dijért kölcsönbe kiadatnak.

Kattisztításra és

mészoltásra

alkalmas

35

szivattyuk kölcsön kaphatók.

Hönig Ottó

m. kir. szab. szivattyu-készítő

Arad, Rákóczi-utca 27.

Sirolin

Készlet az Aradon és a környéken, megvásárolható a községek, városok, állami kórházakban.

Tüdőbetegségek, kórházak, számar-köhögés, skrofotózis, influenza

ellen szüntelenen kész és orvos által ajánlott.

Mintegy évtizedes tapasztalatot is kihasznál, körben mindenütt „Roche” eredeti csomagolásban.

F. McSwann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche”

Magyarországon mindenütt a gyógyszertárakban és a kórházakban kapható.

Természetes, ezüst üstben mindenkor frissen befőzött kiváló finom

málnaszörpöt

szállít

Gessler Siegfried

csász. és kir. udvari ezüstitő és ő csász. és kir. Fensége József főherceg kamarai szállítója

Kőbánya. 5923

Költözködők

figyelmébe.

Villanylámpák le és felszerelését, petroleumlámpák villanyra átalakítását, villanyvezetékek készítését gyorsan és olcsón végzi.

Kalmár József,

1631 Salac-utca 2. szám.
A Központi Szállodával szemben.

Arany oklevéllel kitüntetve.

Braun Samu, Berger Antal és Társai

szobafestő és mázó munkák vállalata
ARADON, FORRAY-UTCA 7.

Van szerencsénk az igen tisztelt közönség figyelmét felhívni, hogy Aradon **Braun Samu, Berger Antal és Társai** cég alatt **szobafestő és mázó ipart** üzünk.

Azon körülmény, hogy cégünk az Aradon már elismert legjobb festőkből alakult meg, továbbá, hogy a munkák kivitele személyesen általunk történik, ezeknél fogva abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy egy egyszerű, valamint legpazarabb kivitelű szobafestő és mázó munkákat akár helyben, akár vidéken a legjutányosabban végzünk.

A nagyérdemű közönség b. pártfogását kérjük

1403

Braun Samu, Berger Antal és Társai.

Irodaszolga

helyben kerestetik.

Ajánlatok „Pentec” jel-
igével a kiadóba.

Köhögés!
Aki

szereti az egészségét, megátal a köhögést.

5245 közjegyzőleg hitelesített bizonyítvány igazolja, hogy feltétlen eredményes a

**Kaiser-féle
mell-karamella**

(A három fenyővel.)

használat. Orvosiilag ajánlva és megvizsgálva köhögés, rekedtség vagy katarus, elnyálkásodás, erős dohányzás folytán beállott hurut és görcös köhögések ellen. 379

Csomagja 20 és 40 fillér, doboza 80 fillér.

Kapható: Guterl Földes Kelemen, Halás Arpad és Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Aradon, Zombory János és a „Szent Háromság” gyógyszer-tárában Uj-Szent-Annán, Szokoly Sándor „Iris” gyógyszer-tárában Lipa, Krausz Elemér gyógyszer-tárában Glogovátz és Toffert Károly gyógyszer-tárában Elekén.

988—1908. kig. szám.

Hirdetmény.

Csanádvármegye törvényhatósági bizottságának 100 kgy. 116. ikt./1908. valamint a vármegye alispánjának 5258/1908. szám alatt kelt rendeletével a kevermes jegyzői laknak és a község tulajdonát képező nagyvendéglőnek újbóli építése engedélyeztetve, a fentebbi munkálatok kivitelének biztosítása céljából 1908. évi május hó 27-ének délelőtt 10. órájra Kevermes község-házában tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó szabályszerűen kiállított és az ajánlati mintában, valamint a vállalati „Általános feltételekben” illetve „Pótfeltételekben” előírt adatokat tartalmazó és pecséttel ellátott, sértetlen borítékban elnevezett ajánlataikat közvetlenül vagy posta útján az ajánlati költségvetéssel együtt a kitűzött nap délelőtt 10. órájáig a községi előljáráshoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe vételét nem fogadják.

Az ajánlati boríték „Ajánlat a 988—1908. számú hirdetésben kiírt kevermes jegyzői lak és nagyvendéglő építési munkálataira” felirással látandó el.

Azon ajánlattevők, kik előzőleg a községgel vagy a makói kir. államépítészeti hivatallal üzleti összeköttetésben nem voltak, illetve előtte ismeretlenek: tartoznak szállító képességüket, illetve megbízhatóságukat azon kereskedelmi- és iparkamara bizonyítványával igazolni, melyhez vállalatuk telep szerint tartoznak. — Ha az ajánlattevő bejegyzett cég: tartozik a cégjegyzési kivonat és a hiteles címpéldányát is mellékelni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előírt s az ajánlati költségvetés végösszege 5%-ának megfelelő bánatpénz Kevermes község pénztáránál történt letételét igazoló pénztári nyugta vagy annak közjegyzőleg hitelesített másolata csatolandó. Az ajánlathoz készpénzt vagy értékpapírt csatolni nem szabad.

Ajánlattevők kötelesek az egyes munkákért kívánt egységárakat az ajánlati költségvetés megfelelő rovatában számmal és betűvel kiírni.

Ajánlat csakis mindkét épület munkájára fogadtatik el.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és vállalati feltételek alólirott községi előljárásnál a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Az ajánlati mintanyomtatvány ivenkint 10 fillérért, az ajánlati költségvetés pedig ivenkint 1 koronáért ugyanitt megszereshető.

Kelt Kevermesen, 1908. évi május hó 12-én.

Kiss Vilmos,

Jegyző.

N. Kotroczó Lajos,

bíró.

2005

Vászon és chifon maradékok olcsó árban.

Uj! Papan osztályt Uj!

létesítettünk és a n. é. közönség szives figyelmét és pártfogását kérjük.

Évtizedek óta foglalkozunk ezen cikkel és a n. é. vevőközönség teljes megelégedését mindenkor azzal igyekeztünk kiérdemelni, hogy a legjobb anyagot szolgáltatattuk.

Hogy a fokozott keresletnek minél inkább megfelelhessünk, nagy kész raktárt tartunk ugy olcsóbb, mint a legfinomabb paplanokban.

Különlegességet képeznek:

Finom selyem cloth paplanok, Legjobb minőségű atlass casmir, Selyem atlasz és brocadból állandóan minden színben raktáron, garantált jó felső anyag hófehér gyapottal bélelve.

Mérsékelt árak mellett paplanok áthuzását vállaljuk.

391

Rosenblüh H. és Társa.

Vászon és chifon maradékok olcsó árban.

Vászon és chifon maradékok olcsó árban.

Vászon és chifon maradékok olcsó árban.

APRÓ HIRDETÉSEK.

A Körösvölgyön

2780 cat. holdas birtokot eladom 60 koronával holdját. Hullámos erdőirtás, szántóföldnek, vagy marhaterenyésztésre kitűnő. Bővebbet Asbóth Gyula, Arad, Deák Eerenc-utca 6. 2010

Óvadékkal rendelkező

intelligens fiatal nős ember ispáni, felügyelői, kulcsári vagy ehhez hasonló állásra ajánkozik. Állást augusztusra elfoglalhatja. Címe a kiadóhivatalban. 2008

Egy vidéki

jömenetelű vegyesáru üzlet, korcsma, dohány, só és bélyeg engedélyekkel oly vidéken, hol mostan igen nagy munkák kezdődnek, biztos ekzsztencia más vállalkozás miatt, azonnal rendkívüli előnyös feltételek mellett átadandó. Cím a kiadóban. 2012

Kitűnő

jó izletes magyar házikoszt házbán és házon kívül kapható. Kölcsey-u. 9. I. em. 2. 2007

Választó-utca 44. sz.

ház hirtelen elutazás miatt azonnal eladó. Bővebbet ott a házbán. 2006

Pörkölt szalonca,

légszárított, oldalankint 35—60 kg. nehéz, kapható Rauchbauer Nándornál, Ujszentannán. 1991

Szegények

valláskülönség nélkül kapnak főzeléket csütörtökön déli órában hentesnél, a Simonyi-utca-ban. Elfogadok mindenféle élelmi cikett a szegények közt kiosztás végett. 51

Jó üzlet és korcsma

román községben, házzal együtt, kedvező feltételek mellett, betegség miatt eladó. Cím: Messer Simon Branyest, u. p. Facset. 2003

Állandóan alkalmi vételek.

Ifjúsági iratok felárban. diszlevélpapír feltűnő olcsón. Festőminták kölcsönintézet. 100000 köt. kölcsönkönyvtár. Krausz Paulin, Színház-épület, telefon 511. 995

Jég,

kristály tiszta. Kapható havi bérletben naponta házhoz szállítva. Petőfi-utca 7/a. Telefon 199. szám. 1681

3 szobás lakást

fürdő- és cselédszobával lehetőleg új házbán aug. 1-re keresek. Ajánlatok bér megjelölésével a kiadóba kéretnek hivatalnok jellegére. 1795

Modern kölcsöntár.

Aki olvasni akarja rögtön a megjelenés után a szépirodalmi újdonságokat, az olvasson 8 fillér napi kölcsöndijért Ingusz I és Fia modern kölcsöntárában, Arad, Weitzer János-utca. Telefon 517. 201

Keresek

azonnali belépésre jó megjelenésű fiatalembert, aki a férfi divat és diszmuáruban jártas, ugyszintén egy elárusítónót, csak azon ajánlatra lesz válaszolva aki már alkalmazva volt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 2013

Könyvelő,

ki a gépirást is bírja, május 1-ére állást keres. — Cím a kiadóhivatalban.

Minden újdonság

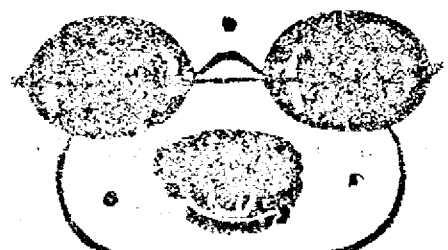
azonnal több példányban kapható 80,000 kötetes kölcsönkönyvtárban, heti 8 filléres kölcsöndij ellenében. Magyar, német, francia és angol irodalom. A könyvek újak és tiszták. Terjedelmes jegyzékek. Vidékre is pontos kiszolgálás. Zenemű kölcsönzés is. Kerpel Izsó könyv és papírkereskedése, Aradon. 212

Alkalmazott írásszerész üzlet.

DIEK-SÁMU

Órák és látározók

Arad, Weitzer János-utca 51/a.

Ez az új javított mindennemű órákat és látározókat tart mindennemű színház látározókat a legkülönbözőbb kiállításban. Így ha több látározókat, orrcsúptatókat és szemüvegeket arany ezüst, nikkél és tekerőbékát csak kereskedésben legjobban árakkal. Hogy raktár sűrűségi fokmérőben, har, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kvitálisan.

Szemüvegek és orrcsúptatók azonnal rendelkezés szerint azonnal készíttetnek.

Könyvkötészetünkben

egy ügyes fiu tanulónak

fizetőssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

„Dézna népbank részvényegyesület“ Dézna.

Hirdetmény.

A „Dézna népbank részvényegyesület“-nek 1908. évi március hó 22-én megtartott rendes évi közgyűlése, ezen szövetkezet felszámolását határozta el és ezen felszámolást az aradi kir. törvényszék 7641—908. kb. sz. a. elrendelte.

A keresk. törvény 202. §-ához képest ezen hirdetménynek harmadszori közzétételtől számított hat hó alatt, felhívjuk az összes hitelezőket, hogy követeléseiket ezen szövetkezettel szemben érvényesítsék.

Dézna, 1908. május hó 14-én.

2011

Az igazgatóság.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

Csakk, akkor valódi ha mindegyik doboz Mollnak védjegyét és aláírását tünteti fel.

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorbajok, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhív, rögzött székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles háziszor, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenyegetnek.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

csak akkor valódi ha

minden üveg Moll A. védjegye tünteti fel és „A

MOLL“ felirattal ónozzal elzárva van. A Moll-féle sóboroszsz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, közszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismertesebb népszerű. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyermek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékhely: BÉCS, I., Tuchlauben 9. sz. 5941

MOLL A gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz.

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíttetnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kárni. Aradon kapható: FÖLDÉS KELEMEN és BAJÓK ARPAD gyógyszerüzében.

14663—1908.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönsége f. 6. június 11-én déli 12 órakor a polgármesteri hivatalban zárt írásbeli versenyárgyalást tart az Arad—Ujarad és Arad és a vár közt létesítendő vasszerkezetű Maroshid és feljárói összes építési munkálatainak biztosítására.

Az összes munkálatok 9 csoportba osztatnak:

1. Arad—Ujarad közti hid alépiténye és a vele kapcsolatos munkák.
2. Arad és a vár közti hid alépitménye és a vele kapcsolatos munkák.

3. Arad—Ujarad közti hid vasszerkezete.
4. Arad és a vár közötti hid vasszerkezete.
5. Mindkét hid vámházainak építése.
6. Arad—Ujarad közti hid feljárói építése.
7. Arad és a vár közti hid feljárói építése.
8. Mindkét hid feljáróin létesítendő csatornák és átvezetők.
9. Mindkét hid feljáróin létesítendő kövezési munkálatok.

Minden csoportra külön teendő meg az ajánlat, lehet azonban több csoportra együttes ajánlatot is tenni. Az ajánlat zárt borítékban a munkacsoportnak a borítékon való megjelölésével f. 6. június 11-én déli 12 óráig Arad sz. kir. város polgármesteri hivatalába adandó be.

Azon pályázók, akik Aradvárossal szerződéses viszonyban még nem voltak, tartoznak megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

Az ajánlatához melléklendő a bánompénznek Aradváros pénztáránál való letételét igazoló elismervény. A leteendő bánompénz az egyes csoportoknál a következő:

1. csoport	14000 kor.	6. csoport	3000 kor.
2. "	12000 "	7. "	2000 "
3. "	17000 "	8. "	1000 "
4. "	12000 "	9. "	10000 "
5. "	1000 "		

A versenyárgyalási feltételek, műszaki leírás és egyéb feltételek, a szükséges tervek, költségvetés minták és szerződés-tervezetek Arad sz. kir. város mérnöki hivatalában a hivatalos órák alatt megtekinthetők s ugyanott a tervek formátumunként 25 fill. és a nyomtatványok oldalanként 10 fill nek a városi pénztárba való befizetése ellenében megszerezhetők. Az esetleges felvilágosítást ugyancsak a mérnöki hivatal adja meg.

Ajánlat csakis a kiadott ajánlati minta felhasználásával adható be. Arad sz. kir. város tanácsának 1908. évi május hó 9-én tartott üléséből.

A városi tanács.